

Hätäkeskuslaitos

Sisäministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Hätäkeskuslaitoksen* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Hätäkeskuslaitoksen vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Hätäkeskuslaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ollut olennaista huomautettavaa Hätäkeskuslaitoksen tilinpäätökseen lukuun ottamatta momentin 26.30.02 käyttämistä momentille 26.01.29 kuuluvien arvonlisäverojen (139 283 euroa) maksamiseen.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Hätäkeskuslaitos on kyennyt toimintavuoden 2022 aikana toteuttamaan perustehtävänsä hyvin kasvaneesta hätäilmoitusten määrästä ja hieman laskeneesta henkilöstömäärästä huolimatta. Tulokset ovat parantuneet edellisvuoteen nähden ja virasto on jatkanut aktiivisesti myös hätäkeskuspalveluiden kehittämistä. Hätäkeskuslaitos on saavuttanut keskeiset hätäkeskustoiminnalle asetetut tulostavoitteet henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämistavoitetta lukuun ottamatta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Hätäkeskuslaitokselle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2022-2026, mutta Hätäkeskuslaitos vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Hätäkeskuslaitokselle asetettiin vuodelle 2022 seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

12.6.2023

- Hätäkeskukset vastaavat nopeasti ja välittävät avuntarpeeseen tarkoituksenmukaisen avun viivytyksettä.
- Hätäkeskuslaitoksen toiminta ja palvelut ovat luotettavia ja lisäävät turvallisuuden tunnetta.
- Hätäkeskustoiminta on varmistettu kaikissa oloissa.
- Hätäkeskuspalvelut tuotetaan yhdenvertaisesti koko maassa.
- Ilmastonmuutoksen torjumiseksi hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2027 mennessä (vuoden 2018 tasosta).
- Varmistetaan ja edistetään sekä henkilöstön että asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Hätäkeskuslaitos saavutti pääosin sille asetetut keskeiset toiminnalliset tulostavoitteet.

Vastattujen hätäilmoitusten kokonaismäärä kasvoi 5 % edelliseen vuoteen verrattuna ja myös hätäkeskukseen kuulumattomien puheluiden kokonaismäärä oli hieman aiempaa korkeampi. Kasvu on kohdistunut virhe- ja tahattomiin soittoihin, mutta asiattomat ja ilkeät yhteydenotot ovat edelleen vähentyneet.

Avuntarpeeseen hälyttämisen osalta on keskeisenä mittarina käytetty hätäpuheluiden keskimääräistä vastausaikaa, joka parani edellisvuoteen verrattuna neljästä sekunnista kolmeen sekuntiin. Tulostavoitteena olleiden lukujen osalta saavutettiin sekä 10 sekunnin että 30 sekunnin vastausaikatavoitteet. Vuonna 2022 10 sekunnin vastausaikatoteuma oli 90 prosenttia vastatuista hätäpuheluista (tavoite 90%) ja 30 sekunnin vastausaikatoteuma oli 99 prosenttia (tavoite 95%). Verkottuneen toiminnan, toimintamallien yhdenmukaistamisen ja riskianalyysojen kehittämisen avulla on tehostettu toimintaa ja kyetty turvaamaan hätäkeskustoiminnan toimintavalmius sekä tasaamaan päivystyshenkilöstön ja hätäkeskusten välisiä työmääriä. Tämä näkyy tuloksissa parantuneina vastausaikatoteumina.

Viestinnällä on suuri merkitys kansalaisten turvallisuuden tunteeseen. Hätäkeskuslaitos on aktiivisesti viestinyt vuoden 2022 aikana hätäkeskuspalveluista, hätänumeron 112 oikeasta käytöstä ja 112 Suomi -sovelluksesta sekä hätäkeskuspäivystäjien työstä ja koulutuksesta sekä viraston omilla kanavilla, että sosiaalisessa mediassa. Virallisena 112-päivänä (11.2) virasto julkaisi Taloustutkimuksella teetetyn kansalaiskyselyn tulokset, joiden mukaan hätänumeron 112 tunnettavuus sekä mielikuva verkottuneesti toimivasta Hätäkeskuslaitoksesta ja sen perustoiminnasta ovat erittäin hyviä. Osoituksena 112 Suomi sovelluksen kehittämisestä ja arvostuksesta se valittiin yhdeksi Vuoden digitaalisen teko finalistiksi. Osoituksena kansalaisten luottamuksesta Hätäkeskuslaitos saavutti T-median toteuttamassa Luottamus & Maine -tutkimuksessa julkishallinnon kolmanneksi parhaan sijan.

Hätäkeskustoiminnan varmistamiseen ja tilannekuvaan liittyen on aktiivisesti kehitetty operatiivisen toiminnan palvelu- ja häiriöhallinnan prosesseja. Eri toimintayksiköiden rooleja on selkiytetty ja yhteisistä prosesseista on laadittu kuvaukset. Virastossa on toteutettu laajemmat valmiusharjoitukset maaliskuussa, toukokuussa ja marraskuussa 2022, täyttäen tulostavoitteen. Lisäksi on toteutettu sisäisiä häiriöhallinnan ja varautumisen harjoituksia muun muassa eri järjestelmien päivitystöiden yhteydessä. Johtokeskuksen roolia häiriötilanteiden hallinnan käynnistyksessä kasvatettiin edelleen resurssiohjauksen ja teknisen

12.6.2023

toimintaympäristön ja vikatilanteiden johtamiseksi. Näiden varalta järjestettiin vuoden aikana 12 harjoitusta, joissa kahdessa harjoiteltiin henkilöstön siirtämistä toiseen hätäkeskukseen. Lisäksi kehitettiin uusia toimintamenetelmiä erilaisiin häiriö- ja kyberuhkatilanteisiin. Uutena johtokeskuksen palveluna otettiin käyttöön palvelunumero, jossa ulkomailla matkustavat Suomessa asuvat saavat yhteyden Hätäkeskuslaitokseen ilman välikäsiä.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevia suunnitelmat on päivitetty viraston henkilöstösuunnitelmassa ja laajempi yhdenvertaisuussuunnitelma on valmistunut vuoden aikana. Osaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä osaamisen kehittämiseen liittyviin tavoitteisiin saadaan vastaukset henkilöstötyytyväisyyskyselystä, joka toteutetaan vasta vuonna 2023.

Kansalaisten hätäkeskuspalveluihin liittyvää maantieteellistä ja kielellistä yhdenvertaisuutta saatavuutta parannettiin kehittämällä tulostavoitteiden mukaisesti verkottuneen järjestelmän toimintaa ja yhdenmukaistamalla riskinarvioita. Ruotsinkielisten hätäilmoituspalveluiden toiminta varmistettiin 24/7 ja ruotsinkielisten päivystäjien saatavuutta ja koulutustarpeiden lisäämistä on pidetty yllä päättävillä tahoilla. Suomenkielisen viittomakielen tulkkauspalvelun pilottia jatkettiin 2023 loppuun saakka tavoitteena sen vakinaistaminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvonta- ja ohjauspalveluiden (116117) integrointia jatkettiin hätäkeskuspalveluun sovitulla alueilla. Esteettömyysdirektiivin voimaantuloon liittyen aloitettiin esiselvitys pikaviestipalvelun toimeenpanosta. Viittomakielisen ja ruotsinkielisen palvelun asiakastytyväisyyskyselyä ei toteutettu suunnitelmista poiketen.

Yhteistyöviranomaisten asiakastytyväisyyskysely toteutettiin marras-joulukuussa 2022. Yhteistyöviranomaiset ovat edelleen melko tyytyväisiä hätäkeskusten toimintaan. Kaikkien vastausten keskiarvoksi tuli 3,74 (asteikko 1-5, tavoitteena 3,8), jota voidaan pitää hyvänä arvosanana. Sidosryhmätyytyväisyystutkimusta ja ruotsinkielisten palveluiden kohderyhmän sekä viittomakielisen kohderyhmän tyytyväisyystutkimuksen valmistelua ei ole toteutettu. Jälkimmäisten osalta perusteena ovat olleet tekniset haasteet järjestelmästä saatavien tietojen osalta.

Vuoden 2022 aikana edistettiin Hätäkeskuslaitoksen kestävä kehityksen toimenpidesitoumuksessa kuvattuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Muuan muassa sähköenergian kulutusta virastossa onnistuttiin edelleen vähentämään.

Hätäkeskuslaitoksessa on vahvistettu osaamisen kehittämisen ohjelma vuosille 2021 - 2024, joka toimii vuosittain laadittavan osaamisen kehittämisen runkosuunnitelmana.

Hätäkeskustoiminnassa käytettävän tekniikan luotettavuus ja toimintavarmuus ovat tärkeässä roolissa ja Hätäkeskustietojärjestelmän (ERICA) käyttöönoton jälkeen järjestelmän toimintavarmuus on saatu nostettua luotettavalle tasolle.

1.2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Hätäkeskuslaitos saavutti osittain toiminnalliseen tehokkuuteen liittyvät tavoitteensa.

Hätäilmoitusten määrä per päivystyshenkilö on kasvanut selkeästi edellisvuoteen verrattuna (vuonna 2021 6160 ja vuonna 2022 6670). Syynä tähän on ollut vastattujen hätäilmoitusten kasvanut määrä ja samaan aikaan tapahtunut päivystyshenkilöstön htv-määrissä tapahtunut lasku. Verkottuneella toimintamallilla ja

12.6.2023

päivystystyön roolituksilla on kuitenkin kyetty tasaamaan päivystäjien työmääriä ja onnistuttu pysymään vastausaikataivoitteissa.

Hätäkeskustoiminnan tehokkuutta talouden kannalta on arvioitu siten, että Hätäkeskuslaitoksen tilinpäätöksen kustannustiedot on jaettu viimeisimmällä virallisella väestömäärällä ja vastatuilla hätäilmoitusmäärillä. Taloudellisuuden osalta ovat kustannukset euroa/asukas nousseet vuodesta 2021 11,6 eurosta 12,3 euroon. Nousua on tapahtunut 6 %. Hätäkeskuslaitoksen kustannukset vastattua hätäilmoitusta kohden nousivat 23,1 eurosta 23,3 euroon eli nousu oli 0,9 % verrattuna edelliseen vuoteen. Molempien tunnuslukujen nousuun on vaikuttanut kokonaiskustannusten nousu.

Hätäkeskuslaitoksen maksullinen toiminta perustuu paloilmoitinlaitteiden ja rikosilmoitinlaitteiden valvontaan ja testaukseen. Ilmoitinlaitteiden määrä oli yhteensä 20 928 kappaletta 31.12.2022. Ilmoitinlaitteiden määrät ovat kasvaneet 314 ilmoitinlaitteella edellisestä vuodesta.

Julkisoikeudellisten suoritteiden osalta maksullisen palvelutoiminnan kustannustehokkuus toteutui hyvin, sillä kustannusvastaavuus oli 99,8 %. Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti oli 463%. Selityksenä tälle lukemalle on se, että uudessa 1.1.2022 käyttöön otetussa valtion yhteisessä kustannuslaskentamallissa on käytetty ajurina työtunteja, kun aikaisemmin ajurina käytettiin ilmoitinlaitteiden määriä. Ilmoitinlaitteiden asiakaspalvelussa on työtunnit kirjattu pääosin julkisoikeudellisiin suoritteisiin, mikä vääristää kustannusvastaavuusprosenttia.

Palo- ja rikosilmoitinlaitteista saadut tulot (4,1 miljoonaa euroa) vastaavat kuitenkin hyvin tarkasti sitä arviota, joka tehtiin syksyllä 2021 maksuasetuksen valmistelun yhteydessä.

Hätäkeskuslaitoksen muiden suoritteiden kustannusvastaavuus (493 %) poikkesi merkittävästi asetetusta tavoitteesta.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Hätäkeskuslaitos saavutti pääosin tulossopimuksessa asetetut laadulliset tavoitteet.

Vuoden 2022 aikana hätäkeskuksissa käsiteltiin yhteensä 2 920 020 hätäilmoitusta, joista hätäpuheluja oli 2 891 400. Vastattujen hätäilmoitusten kokonaismäärä kasvoi 5 % verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin oli vielä nähtävissä koronarajoitusten vaikutukset.

Hätäilmoitusten perusteella viranomaisille välitettiin 1 508 160 tehtävää. Myös välitettyjen tehtävien määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna. Ensihoidon tehtävämäärissä tapahtui melko merkittävää kasvua (32 150 tehtävää). Myös sosiaalitoimen tehtävissä kirjattiin jälleen kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Poliisille ja pelastustoimelle välitettiin hieman vähemmän tehtäviä kuin edellisenä vuonna.

Hätäkeskukseen kuulumattomien puheluiden kokonaismäärä on kasvanut. Kasvu on kohdistunut virhe ja tahattomiin soittoihin, kun taas ilkeävaltaiset soitot ovat edelleen vähentyneet.

Hätäpuheluihin vastattu määrä tunnissa per päivystäjä (ilmoituksen vastaanottajat IVO) on noussut edellisvuodesta (2021 8,8 ilmoitusta, 2022 9,4 ilmoitusta) johtuen

12.6.2023

tehtävämäärien kasvusta ja päivystäjämäärän laskusta. Tähän ei ole ollut erillistä tavoitetta.

Tehtävämäärien kasvusta huolimatta on laatua mittaavien mittareiden perusteella tulokset parantuneet. Häätäpuheluiden keskimääräinen vastaamisnopeus parantunut edellisvuodesta ja laskenut neljästä sekunnista kolmeen sekuntiin, tavoitteen ollessa viisi sekuntia. Myös hälyttämiseen kulunut aika A-kiireellisyysluokan tehtävissä on laskenut kaikilla toimialoilla. Tämä aika lasketaan puheluun vastaamisesta ensimmäisen yksikön hälyttämiseen. Tähän ei ole asetettu erillistä ajallista tavoitetta 2022. Tulostavoitteeksi oli asetettu määritellä ajalliset tavoiteajat toimialoittain A ja B-kiireellisyysluokan tehtäville. Tämä tavoite on toteutunut ja tulee jatkossa tukemaan palvelun laadun seuranta.

Tehtävänkäsittelyaika eli häätäpuhelun käsittelyaika vastaamisesta tehtävänkäsittelylomakkeen sulkemiseen hätäilmoitusten perusteella välitetyissä tehtävissä on myös laskenut kaikilla toimialoilla. Tämä aika kuvaa konkreettisesti hätäilmoituksen käsittelyä. Tähän ei ole ollut erillistä ajallista tavoitetta. Vuoden 2022 aikana oli tavoitteena myös tähän liittyvien aikamäärien määrittely, joka toteutui. Tulosten kehittymisen voidaan katsoa johtuvan parantuneesta riskinarvion käsittelystä, johon on voitu vaikuttaa ohjeiden ja analyysien kehittämällä sekä päivystäjien osaamiseen vaikuttaneella koulutuksella.

Asiakkaan 112-aika eli avunsaannin aika häätäpuhelun soittamisesta avun paikalle tuloon on sekin parantunut kaikilla toimialoilla. Tähän aikaan vaikuttaa edellä kerrotun lisäksi toisaalta koko avunantamisen ketjun toiminta ja muun muassa avuntarvitsijan sijainti ja viranomaisten resursointi.

Palvelukykyä mitataan myös asiakaspalautteiden ja hallintokanteluiden määrillä, joiden osalta on ollut tavoitteena niiden määrien laskeminen vuodesta 2021. Tässä tavoitteessa on onnistuttu, sillä Häätäkeskuslaitos vastaanotti vuonna 2022 yhteensä 810 palautetta (vuonna 2021 914), joista suurin osa kosketti häätäkeskustoimintaa. Palautteita tuli kansalaisilta 760 kappaletta, joista osa kosketti neuvontaa ja tiedusteluita. Viranomaisilta palautteita tuli yhteensä 50 kappaletta. Asiakaspalautteiden aiheet vaihtelivat asiakaspalvelusta annettavista palautteista neuvonta ja tiedustelukyselyihin.

Hallintokanteluita toimitettiin Häätäkeskuslaitokselle vuonna 2022 yhteensä 50 kappaletta ja määrä laski hieman vuodesta 2021, jolloin kanteluita toimitettiin 53 kappaletta. Myös näiden osalta on päästy tulostavoitteeseen.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toiminnallisiksi tulostavoitteiksi vuodelle 2022 asetettiin seuraavat tulostavoitteet:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.
- Olemassa olevaa henkilöstöresurssia käytetään optimaalisesti palvelutarpeen mukaisesti (kohdentaminen) huomioiden henkilöstön jaksaminen.

Hätäkeskuslaitos saavutti osittain tavoitteensa henkilöstömäärän laskusta huolimatta.

12.6.2023

Työhyvinvoinnin parantaminen painottui vuoden aikana erityisesti erilaisiin kokeiluihin, joita olivat muun muassa Hätäkeskuslaitoksen ja työterveyspalvelun yhteistoiminnan edelleen kehittäminen, työkykyjohtamisen roolit ja vastuut -matriisin käyttöönotto, kompassityökalujen (esihenkilö ja työkyky) kertaus ja koulutus sekä työterveyspalvelun henkistä tukea koskevien palveluiden laajentaminen.

Esimerkkinä toimenpiteistä kuluneen vuoden aikana Hätäkeskuslaitoksessa käynnistettiin strategisen ennakoivan työkykyjohtamisen mallin rakentaminen ja päivystyshenkilöstön työssä jaksamiseen liittyviä toimenpiteitä tehostettiin edelleen. Henkilöstöressurssien lisäämisen osalta kiinnitettiin erityistä huomiota valmistuvien hätäkeskuspäivystäjä-opiskelijoiden rekrytointiin ja valmistuneista opiskelijoista 90 % onnistuttiin rekrytoimaan viraston palvelukseen heti valmistumisen jälkeen. Tästä huolimatta resurssien käyttöaste on hieman laskenut vuodesta 2021, jolloin henkilötyövuositoteuma oli 597,9. Vuonna 2022 toteuma oli 588,4 henkilötyövuotta.

Syynä henkilöstön vähenemiseen oli vakituisen henkilöstön suuri lähtövaihtuvuus 11,1 %, jolloin päivystyshenkilöstön vuoden aikainen poistuma oli 49 henkilöä. Lähtövaihtuvuus on kasvanut vuodesta 2021 (8%), mutta on alle tavoitteena olleen 2019 vuoden vaihtuvuuden (13%).

Toisena syynä on ollut se, että hätäkeskuspäivystäjien vuosittaiset koulutusmäärät eivät ole riittäneet kattamaan viraston viime vuosien rekrytointitarpeita. Vuoden 2023 alussa valmistui kuitenkin yksi ylimääräinen kurssi, jonka avulla on henkilöstömäärää pystytty nostamaan lähelle 630 htv:n tavoitetasoa.

Maalis-huhtikuussa 2022 toteutettiin esihenkilötoiminnan arviointitutkimus, jossa tarkoituksena oli antaa esihenkilöille palautetta esihenkilötyön laadusta ja työnsä onnistumisesta. Tulokset olivat hyviä ja esihenkilöiden katsottiin muun muassa luottavan vahvasti alaisiinsa ja yhteistyön esihenkilöiden kanssa olevan sujuvaa. Lisäksi todettiin, että esihenkilöiltä saa tukea ja neuvoja tarvittaessa ja heidän koetaan olevan helposti lähestyttäviä. Kehityskohteiksi todettiin esihenkilöiden ajan riittämättömyyden työyhteisölleen, lisäksi esitettiin toiveita palautteiden lisäämisestä ja innostavasta johtamisesta. Vastausprosentti oli 81%.

Vuonna 2022 ei toteutettu henkilöstön työtyytyväisyyskyselyä tulossopimuksen mukaisesti. Aiempi tutkimus on tehty 2021 ja seuraava tehdään vuonna 2023. Tästä johtuen ei osaan tulostavoitteena olleista luvuista ole voitu saada vastauksia.

Sen sijaan toteutettiin syksyllä 2022 pienimuotoinen työtyytyväisyyskysely, jonka perusteella toivottiin kuitenkin kehittämistä erityisesti työvuorosunnitteluun, ammatinhallintaan, ydintoimintaan keskittymiseen ja kommunikaatiotapoihin.

Sairauspoissaolojen määrät ovat tulostavoitteista ja lukuisista toimenpiteistä huolimatta vuoden 2022 aikana lisääntyneet sekä päivystyshenkilöstön että hallintohenkilöstön kohdalla vuoteen 2021 verrattuna. Koko henkilöstön sairauspoissaolot olivat 19,0 työpäivää/henkilö (2021:18,2). Hallintohenkilöstöllä sairauspoissaoloja oli 6,2 työpäivää (2021: 5,2) ja päivystyshenkilöstöllä 22,2 työpäivää/henkilö (2021: 21,8). On ilmeistä, että kyse on usean tekijän summasta, jolloin on haasteellisempaa löytää tähän yhtä toimivaa ratkaisua.

Osaamiseen liittyen on Hätäkeskuslaitoksessa laadittu toimenpideohjelma 2025, jonka osana on kuvattu ”strategiset osaamiset tiekartta” osaamisen kehittämiseksi. Koulutukseen ja kehittämiseen on lisätty taloudellisia voimavaroja ja laadittu osaamisen kehittämissuunnitelma tuleville vuosille.

12.6.2023

Kansalaisten yhdenvertaisuutta on edistetty verkottuneen järjestelmän, ruotsinkielisen ilmoitusjonon, suomenkielisen viittomakielen tulkkauspilotin jatkumisen ja uusien hätäilmoitustapojen ja palveluiden kehittämisen avulla. Henkilöstön hyvinvointiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Toiminnan laatua ja sen seuranta on parannettu kehittämällä uusia tunnuslukuja ja laatimalla osaamisen kehittämissuunnitelma tuleville vuosille.

Ministeriö toteaa yhteenvetonaan, että Häätäkeskuslaitos on jatkanut ansiokkaasti häätäkeskuspalveluiden kehittämistä ja on pyrkinyt kaikessa toiminnassaan lisäämään yhteistyötä ohjaavan tahon kanssa. Ministeriö näkee myönteisenä myös sen, että Häätäkeskuslaitoksessa on sen toimenpiteillä pystytty saavuttamaan toiminnalliset tulostavoitteet tehtävämäärien kasvusta ja henkilöstömäärän vähenemisestä huolimatta, sekä jatkettu johtamisen ja varautumisen kehittämistä johtokeskustoiminnan ja verkottuneen toimintamallin avulla.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Hätäkeskuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

Hätäkeskuslaitoksen tilinpäätösasiakirja ei kaikilta osin ole Valtiokonttorin ohjeiden ja määräysten mukainen. Asiakirja ei sisällä hyväksymisen varmentavaa allekirjoituskappaletta. Tulostavoitteiden toteuman analyysi ei kaikilta osin noudata ohjeistusta. Tämän lisäksi sisäisen valvonnan vahvistuslausuma esitetään ohjeistuksesta poiketen väärässä kappaleessa. Häätäkeskuslaitoksen tulee vuoden 2023 tilinpäätöstä laatiessaan kiinnittää huomioita siihen, että tilinpäätös laaditaan kaikilta osin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta annettujen ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Hätäkeskuslaitoksen tulee tulostavoitteiden analyysissä keskittyä Valtiokonttorin ohjeen mukaisesti ensisijaisesti kuitenkin sen kertomiseen miksi tavoite on saavutettu tai jäänyt saavuttamatta sen sijaan, että kerrotaan taulukoissa esitettyjen lukujen arvoja.

Vuoden 2021 tilinpäätöksestä annetussa kannanotossa ministeriö kiinnitti viraston huomiota tulossopimuksessa esitettyjen tulostavoitteiden ja niiden raportoinnin sisällyttämiseen selkeämmin toimintakertomukseen, mutta sitä ei kaikilta osin ilmennyt. Seuraavassa tilinpäätöksessä ja sen toimintakertomuksessa viraston on parannettava sille asetettujen tulostavoitteiden ja niiden saavuttamisen raportointia ja analysointia.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa ydintoimintansa ja verkottuneen järjestelmän kehittämistä tavoitteena olevan palvelutason saavuttamiseksi. Häätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa ERICA-järjestelmän kehittämistä siten, että ERICA-järjestelmän suunnittelussa otetaan huomioon mahdollinen ERICAn käyttö Ahvenanmaalla. Häätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa häiriönhallintaan ja valmiuteen liittyviä harjoituksia muiden viranomaisten kanssa ja laatia tähän vuosisuunnitelma.

Hätäkeskuslaitoksen tulee toteuttaa yhteistyökumppaneille suunnattu asiakastytyvyysskysely ja henkilöstötytyvyysskysely vuoden 2023 aikana.

12.6.2023

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa yhdenvertaisuuteen tähtäävien hätäkeskuspalveluiden kehittämistä ottaen huomioon esteettömyysdirektiivin tuomat velvoitteet ja kohderyhmille tehdyt kyselyt. Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvien toimenpiteiden toteutumista.

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa kestäväen kehityksen hiilijalanjäljen pienentämiseen liittyviä toimenpiteitä laaditun suunnitelman mukaisesti ja suorittaa näihin liittyvää seurantaa.

Hätäkeskuslaitoksen johdon tulee määrätietoisesti jatkaa työhyvinvoinnin parantamiseen liittyviä toimenpiteitä (työhyvinvointiohjelma), joilla voidaan vaikuttaa sairauspoissaolojen määrän ja lähtövaihtuvuuden vähenemiseen.

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa toiminnan ja talouden suunnittelun kehittämistä aiempaa ennakoivammaksi. Viraston tulee kiinnittää huomiota erityisesti tietojärjestelmän ja erillishankkeiden kustannusten ennakointiin ja arviointiin.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Hätäkeskuslaitoksen kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulohajausprosessia (STOM) sekä Hätäkeskuslaitoksen pitkän aikavälin resurssien turvaamista.

Sisäministeriö seuraa aktiivisesti ERICA-järjestelmän uutta toimittajayhteistyötä, sen edistymistä ja riskien hallintaa sekä ryhtyy tarvittaessa tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin.

Sisäministeriö jatkaa Hätäkeskuslaitoksen johtamisindeksin, henkilöstön työtyytyväisyyden, lähtövaihtuvuuden ja sairauspoissaolojen määrän kehityksen aktiivista seuraamista.

Sisäministeriö valvoo Hätäkeskuslaitoksen toiminnan lainmukaisuutta. Hätäkeskuslaitoksen tuloksellisuutta ja toimintaa tarkastellaan ja siitä raportoidaan säännöllisesti sisäministeriön ja laitoksen johdon välisissä sekä sisäasiainhallinnon tulohajausprosessin mukaisissa ohjausvuoden tapaamisissa ja neuvotteluissa.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu Hätäkeskuslaitos
Tiedoksi Valtiovarainministeriö

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tilinpäätöskannanotto

VN/10513/2023

12.6.2023

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
Sisäministeriön pelastus- ja poliisiosastot
Sosiaali- ja terveysministeriö

Maahanmuuttovirasto

Sisäministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Maahanmuuttoviraston* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Maahanmuuttoviraston vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohtausmallin (STOM) tulosohtausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Maahanmuuttoviraston tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **tydyttävä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ollut olennaista huomautettavaa Maahanmuuttoviraston tilinpäätökseen lukuun ottamatta momentille 26.40.63. (Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet, arviomääräraha) vuoden 2023 maksatuspäätösperusteisesti kuuluvien menojen virheellistä kirjaamista vuoden 2022 menoksi.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Maahanmuuttoviraston toimintaa on kehitetty viime vuosina systemaattisesti hakemusten käsittelyaikojen nopeuttamiseksi ja tuloksellisuus on kehittynyt oikeasuuntaisesti. Viraston lupaprosesseja on kehitetty erilaisin kehittämistoimenpitein. Suurempia kehittämiskokonaisuuksia on hankkeistettu ja niissä on toteutettu sekä lainsäädäntö että ICT- muutoksia ja muutettu organisaation toimintatapoja.

Sekä lupa-asioiden että kansainvälisen suojelun hakemusten käsittelyajoissa on ollut positiivista kehitystä, mutta hakemusten jonotilanne on joiltain osin edelleen haastava ja eri prosessien välillä on vaihtelua. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan vaikutti merkittävästi kansainvälisen suojelun hakemuskäyttöön ja -käsittelyyn vuonna 2022. Keväällä 2022 otettiin käyttöön uusi hakemuskategoria tilapäinen suojelu Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainasta paenneiden auttamiseksi.

12.6.2023

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Maahanmuuttovirastolle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa vuosille 2022-2026, mutta maahanmuuttovirasto vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Maahanmuuttovirastolle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 muun muassa seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2022:

- Lupaprosessien tehostuessa viraston tuottavuus ja kustannusvastaavuus kehittyvät: kustannusvastaavuus työperusteisissa luvissa vuonna 2022 on 100 %.
- Vuoden 2022 loppuun mennessä hakemukset käsitellään tavoiteajoissa.
- Kansalaisuushakemusten, EU-rekisteröintien ja Brexit-hakemusten ruuhka on purettu vuoden 2022 loppuun mennessä.
- Oleskelulupa- ja kansalaisuusprosessit ovat asiakaslähtöisiä ja laadukkaita sekä mahdollisimman pitkälle automatisoituja.
- Kansainvälisen suojelun hakemukset käsitellään kuudessa kuukaudessa (HO-kirjaus) yksilöllisesti kv. ja EU-oikeuden velvoitteiden mukaisesti. Menettelyssä taataan oikeusturva, noudatetaan palautuskieltoa ja edistetään lapsen etua.
- Turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmä toimii taloudellisesti, laadukkaasti ja varhaista kotoutumista edistäen.
- Vapaaehtoisen paluun järjestelmää kehitetään ensisijaisena vaihtoehtona turvata kielteisen päätöksen saaneiden maastapoistuminen kestävää paluuta tukien, tavoitteena lisätä vapaaehtoisesti palanneiden suhteellista osuutta.
- Asiakaspalvelu on nopeaa ja läpinäkyvää ja osa päätöksentekoprosessia.
- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä vastaa palvelutarpeeseen tarjoamalla ihmiskaupan uhreille laadukasta palvelua ja sidosryhmille asiantuntijaosaamista maanlaajuisesti. Maahanmuuttovirasto tuottaa tietoa ihmiskaupasta ilmiönä sekä seuraa kehitystä.

Virasto saavutti tavoitteensa osittain.

Maahanmuuttoviraston tavoitteena on, että päätösten laintulkinta- tai menettelyvirheiden osuus pysyy alle 3 %:ssa valitusten kokonaismäärästä. Vuonna 2022 tavoite ylitettiin, sillä mainituilla perusteilla valitus hyväksyttiin 1,3 % tapauksista.

Tavoitteena kansainvälisen suojelun hakijoiden osalta on, että kuntiin sijoituksen odotusaika vastaanottokeskuksissa olisi enintään 60 vuorokautta, kun päätös on annettu tiedoksi kansainvälisen suojelun hakijalle. Tavoitetta ei saavutettu johtuen Ukrainasta sotaa pakenevien, tilapäistä suojelua hakevien suuresta määrästä. Vastaanottokeskusten keskimääräinen käyttöaste oli 84 % ja tavoite (75 %) ylitettiin.

Viraston asiamäärät kasvoivat 37 % edellisvuoteen nähden. Kasvu johtui pääasiassa tilapäisen suojelun hakemuksista, joita oli yli 47 000 sekä oleskelulupahakemusten määrän kasvusta. Asiamäärän merkittävän kasvun johdosta ratkaistujen ja vireille tulleiden asioiden suhteessa jäätin 100 %:n tavoitetasosta toteuman ollessa 94 %.

12.6.2023

Maahanmuuttoviraston tuloksellisuuden kehittymistä seurataan säännöllisesti tuloksellisuuden kokoavan mittarin avulla, joka koostuu tuottavuudesta, hakemusten käsittelyajoista, automaatioasteesta ja asiakastytyvyydestä. Lisäksi arvioidaan toimintatapojen ja –prosessien muutoksessa onnistumista. Indeksien tavoitetta ei vuonna 2022 saavutettu, johtuen pääosin tuottavuuden ja käsittelyaikojen tavoiteltua heikommasta kehityksestä. Lupa- ja kansalaisuusasioiden toimintatapojen muutoksessa ja muutoksen johtamisessa on edistytty oikeansuuntaisesti.

Tuloksellisuus kehittyi hyvin suhteessa hakemusmäärien kasvuun. Ensimmäistä oleskelulupaa koskevien hakemusten määrä työperusteisten hakemusten osalta kasvoi 40 %, opiskeluperusteisten osalta 47 % ja erityisasiantuntijoiden osalta 62 % verrattuna edelliseen vuoteen. Hakemusten keskimääräiset käsittelyajat käsittelyperusteesta riippuen pääosin joko lyhenivät tai pysyivät samoina vuosien 2021 ja 2022 välillä.

Työ- ja opiskeluperusteisten lupien käsittelyaikojen kehityksessä oli hieman vaihtelua vuonna 2022. Työntekijän ensimmäisen oleskelulupahakemuksen keskimääräinen käsittelyaika oli 80 vuorokautta (vuonna 2021 75 vrk). Erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien käsittelyaika on laskenut keskimäärin 15 vuorokaudesta (vuonna 2021) 9 vuorokauteen. Opiskeluperusteisten ensimmäisten oleskelulupien keskimääräinen käsittelyaika oli 23 vuorokautta (vuonna 2021 18 vrk).

Turvapaikkahakemusten käsittely lain määräämässä 6 kk:den käsittelyajassa toteutui noin 49 prosentissa hakemuksista, johtuen tilapäisen suojelun hakemusten priorisoinnista hakemuskäsittelyssä (vuonna 2021 40 %).

Kansalaisuusasioiden osalta päätöksiä tehtiin määrällisesti enemmän (33 %) kuin edellisvuonna. Päätöksiä ei kehittämistoimenpiteistä ja lisäresursseista huolimatta pystytty tekemään yhtä paljon kuin vireille tulevia ja hakemukset ruuhkautuivat edelleen.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Virasto saavutti tavoitteensa osittain.

Maahanmuuttoviraston prosesseja on kehitetty viime vuosina aktiivisesti mm. hyödyntämällä automaatiota. Automaation laaja hyödyntäminen on yksi konkreettisista tuottavuutta parantavista prosessien kehittämisen apuvälineistä, joilla mahdollistetaan viraston henkilöstön työajan kohdentuminen manuaalisten rutiinitehtävien sijaan yhteiskunnallisesti vaikuttavimpiin tehtäviin. Samalla varmistetaan parempi asiakaskokemus, kun entistä suurempi osa asiakkaista saa päätöksen nopeasti ja sujuvasti.

Kehityssuunta tuottavuuden osalta oli vuonna 2022 nouseva, mutta kasvutavoitteeseen (20%) ei päästy. Oleskelulupapäätösten, EU-rekisteröinnin, kansalaisuuspäätösten ja maastapoistamisen osalta tuottavuus (päätöstä / htv) kasvoi edellisvuoteen verrattuna.

Hakemuskäsittelyn taloudellisuutta seurataan päätösten omakustannushinnalla. Kaikkien päätösten omakustannushinta oli 344 euroa/päätös, mikä oli tavoitetta (450 euroa/päätös) alhaisempi johtuen pääosin tilapäisen suojelun suuresta päätösmäärästä ja niiden automaatiota hyödyntävästä tehokkaasta käsittelystä.

12.6.2023

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminnassa on tavoitteena, että vastaanotto toiminta tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Majoitusvuorokauden keskimääräinen hinta oli vuonna 2022 poikkeuksellisen alhainen (26€/vuorokausi) johtuen tilapäistä suojelua saavien majoittumisesta suurelta osin yksityismajoitukseen vastaanottokeskusten sijaan.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden osalta tavoitetta ei saavutettu, johtuen kustannustason noususta sekä odotettua pienemmästä tuottavuuden kasvusta hakemuskäsittelyssä (toteuma 67%, tavoite 75 %).

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Virasto saavutti tavoitteensa.

Maahanmuuton asiamäärät kasvoivat vuonna 2022 edelliseen vuoteen verrattuna. Lupa-, kansalaisuus-, todistus- ja maasta poistamisasioita tuli vireille noin 156 000 (130 000 vuonna 2021). Päätöksiä tehtiin edellisvuotta enemmän, mutta ei samaa määrää, kuin uusia asioita tuli vireille.

Hakemuskäsittelyn laatua mitataan esimerkiksi viraston tekemien päätösten pysyvyydellä muutoksenhakutuomioistuimissa ja tavoitteet saavutettiin.

Kanteluja tuli vireille 78 ja kanteluratkaisuja tehtiin 53 vuonna 2022. Eniten kanteluja tuli vireille lupa- ja kansalaisuusyksikön asioihin liittyen (40). Vastaanotto toimintaan liittyviä kanteluja tuli vireille 30.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Maahanmuuttovirastolle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 muun muassa seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet vuodelle 2022:

- Henkilöstön osaaminen vastaa strategisten painopisteiden ja muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia. Virasto vahvistaa myönteistä ilmapiiriä

Virasto saavutti tavoitteensa osittain.

Maahanmuuttoviraston henkilötyövuositoteuma vuonna 2022 oli 1 189,9. Kasvua oli edellisvuoteen verrattuna 180 henkilötyövuotta. Kasvu johtuu lisäresursoinnista, jolla vastattiin Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan johtuneen kansainvälisen suojelun hakijamäärän kasvuun. Henkilöstöstä 48,9 % oli määräaikaisessa virkasuhteessa vuoden 2022 lopussa. Virasto käynnisti syksyllä 2022 vakinaistamisohjelman, jonka tavoitteena on, että vuoden 2023 lopussa vakinaisessa virassa työskentelisi vähintään 65 % henkilöstöstä.

Osaamisen kehittämiseen käytettiin edellisvuotta enemmän aikaa ja koulutustasoindeksi nousi hieman. Viraston perehdytyksiä on systematisoitu, jotta uudet virkahenkilöt pystytään perehdyttämään aiempaa nopeammin ja paremmin. Sairauspoissaolot nousivat edelliseen vuoteen verrattuna.

Myönteistä on, että osaamisen kehittämiseen on panostettu aiempaa enemmän ja virastossa on käynnistynyt vakinaistamisohjelma, joka omalta osaltaan vaikuttaa tuottavuuden kasvuun ja henkilöstön vaihtuvuuteen.

12.6.2023

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Maahanmuuttoviraston tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

Vuoden 2021 tilinpäätöksestä annetussa kannanotossa sisäministeriö kiinnitti viraston huomiota tulossopimuksessa esitettyjen tulostavoitteiden ja niiden raportoinnin sisällyttämiseen selkeämmin toimintakertomukseen, mutta sitä ei kaikilta osin ilmennyt. Seuraavassa tilinpäätöksessä ja sen toimintakertomuksessa viraston on parannettava sille asetettujen tulostavoitteiden ja niiden saavuttamisen raportointia ja analysointia. Viraston tulee jatkossa kiinnittää huomiota toimintakertomuksen sisällytettäviä tulostavoitteiden ja tilinpäätöstietojen analysointiin. Ei riitä, että raportoidaan esim. lukujen muutoksesta, vaan olennaista on raportoida miksi luvut ovat muuttuneet.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö pitää tärkeänä, että Maahanmuuttoviraston muutos nykyaikaiseksi, asiakaslähtöiseksi lupaviranomaiseksi etenee tulevina vuosina suunnitelmien mukaisesti ja viraston palvelukulttuuri muuttuu nykyistä läpinäkyvämmäksi ja ennakoitavammaksi kaikille asiakkaille.

Viraston tuloksellisuuden odotetaan kehittyvän tavoitteiden mukaisesti ja hakemusten käsittelyaikatavoitteet on saavutettava kestävästi. Digi- ja prosessikehitystä tulee jatkaa systemaattisesti ja toteutetuista kehittämishankkeista saadut opit, mm. johtamisen-, osaamisen-, organisaatiokulttuurin- ja asiakaskokemuksen kehittämisestä tulee laajentaa viraston kaikkiin prosesseihin.

Henkilöstön vakinaistamisohjelma tulee viedä loppuun vuoden 2023 aikana ja kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön osaamisen kehittämiseen, mukaan lukien henkilöstön perehdytys ja johtamisen kehittäminen. Rekrytointeja tulee sujuvoittaa ja pyrkiä henkilöstön vaihtuvuuden ja sairauspoissaolojen pienentämiseen. Henkilöstön jaksamista on syytä tukea eri keinoin.

Ministeriö edellyttää, että virasto ryhtyy toimenpiteisiin ja tulostavoitteiden mukaisesti saa vuoden 2023 aikana käsiteltä ruuhkautuneet kansalaisuusasiat.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Maahanmuuttoviraston kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulosohtausprosessia (STOM) sekä valtionhallinnon yhteisiä kehittämislinjauksia.

Sisäministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö seuraavat yhdessä osana tulosohtausprosessia viraston tuloksellisuuden kehittymistä ja tiiviissä yhteistyössä pyritään löytämään keinoja tuloksellisuuden parantamiseksi, erityisesti tuottavuuden lisäämiseksi ja hakemusten käsittelyaikojen sujuvoittamiseksi.

Ministeriöt tukevat Maahanmuuttovirastoa organisaatiomuutoksessa ja sujuvien maahanmuuttoprosessien sekä digitalisaation kehittämisessä. Lainsäädäntöhankkeita edistetään poikkihallinnollisessa yhteistyössä ministeriöiden ja viraston kanssa.

12.6.2023

Ministeriöt pyrkivät yhdessä varmistamaan Maahanmuuttovirastolle riittävät resurssit, erityisenä painopisteenä viraston pitkän aikavälin resurssien turvaaminen kestäväälle tasolle.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu Maahanmuuttovirasto
Tiedoksi Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin valtiosihteeri ja erityisavustajat
Sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Palosuojelurahasto

Sisäministeriön kannanotto Palosuojelurahaston vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Palosuojelurahaston* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Palosuojelurahaston vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Palosuojelurahaston tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle huomautuksia.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Palosuojelurahaston tuloksellisuus ja sen kehitys on ollut hyvää. Rahaston avustuksilla ja toimin on voitu vaikuttaa myönteisesti pelastustoimen palveluiden tasapuoliseen turvaamiseen kaikkialla Suomessa.

Palosuojelurahasto on vuosina 2010-2022 merkittäväällä tavalla edesauttanut kansallisen paloasemaverkoston syntymistä. Kohdentamalla rahaston avustuksia eri kohderyhmille suunnattuihin, tulipaloja ennaltaehkäiseviin toimiin on voitu vaikuttaa myös palokuolemien määrään.

Palosuojelurahasto myönsi avustuksia yhteensä 12,2 milj. eurolla pelastusalan järjestöille (5,2 milj. euroa), kunnille (4,5 milj. euroa ja sopimuspalokunnille 1,1 milj. euroa). Muille toimijoille, kuten korkeakouluille, pelastusopistolle sekä muille virastoille ja järjestöille myönnettiin avustusta ja henkilökohtaisia apurahoja yhteensä 1,5 milj. euroa.

Hankkeet jakaantuivat myönnettyjen avustustyyppien mukaan seuraavasti: Yleisavustukset pelastusalan järjestöille (32 %), tutkimus- ja kehittämishankkeet (29 %), kalustohankkeet (18 %), rakennushankkeet (17 %), pienavustukset (4 %).

1.1 Toiminnallinen tuloksellisuus

Palosuojelurahasto saavutti kertomusvuonna sille asetetut tulostavoitteet.

Palosuojelurahasto tarkisti ja päivitti avustustoiminnan strategiset linjaukset vuodenvaihteessa 2022-2023 huomioiden myös valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023-2026.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaan myönsi rahasto avustuksia n. 3,5 milj. euroa, josta painotettuun hakuun yhteensä n. 2,7 milj. euroa (78 %). Painotettu haku tuki rahaston strategisten tavoitteiden toteutumista sekä tietojohdamista pelastustoimessa. Se kohdistui pelastustoimen suorituskykyyn ja vaikuttavuuteen asumisen ja rakentamisen paloturvallisuudessa.

Rakennushankeavustusten kautta on rahaston avustuksin voitu turvata terveellisten, turvallisten ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisten toimitilojen kehittyminen. Rakennushankeavustuksia myönnettiin n. 2,0 milj. eurolla 13 hankkeeseen eri puolille Suomea. Rahaston hallitus päätti nostaa vuodelle 2023 rakennushankkeille myönnettävää enimmäisavustusta 350 000 euroon (aiemmin 220 000 e). Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi painottaa rahasto jatkossa rakennushankkeiden avustuspäätöksissään työturvallisuuden ohella myös tasa-arvoon vaikuttavien puutteiden poistamista.

Sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuutta ja toimintaedellytyksiä tuettiin myöntämällä pienavustuksia (n. 528 000 e), kalustoavustuksia (385 000 e) ja rakennusavustuksia (155 000 e). Sopimuspalokunnille myönnettävien avustusten enimmäismäärää nostettiin palosuojelurahaston hallituksen päätöksen mukaisesti kaikissa investointiavustuksissa. Lisäksi nuoriso-osaston hankintojen osalta pienavustusten tukiprosenttia nostettiin 40 %:sta 75%:iin.

Palosuojelurahasto noudatti toiminnassaan hyvää hallintotapaa ja riskienhallintaa sekä kehitti hankehallintoaan. Rahasto osallistui aktiivisesti valtiovarainministeriön asettamaan valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeeseen pilottiorganisaationa ja toteutti yleisavustusten hakuprosessin uudessa järjestelmässä ensimmäisenä valtionavustuksia myöntävänä tahona. Hankkeessa kehitetään tietojärjestelmiä, valtionavustusten suuntaamista, hakemista, myöntämistä, seuranta ja arviointia luomalla yhtenäinen digitalisoitu valtionavustusprosessi. Rahasto toteutti vuodenvaihteessa 2021-2022 riskienhallintakyselyn. Tulokset olivat parantuneet edelliseen kyselyyn nähden. Rahaston oikaisuvaatimusten määrä on pysynyt hyvin matalana.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Palosuojelurahasto toimi kertomusvuonna taloudellisesti ja tuloksellisesti. Hallintomenojen osuus palosuojelumaksukertymästä (n. 12,4 milj. e) laski edellisestä vuodesta ja oli n. 3,4 % (n. 424 000 e). Toiminnan kulut päätöstä kohden sekä

12.6.2023

käsiteltävää asiaa kohden nousivat johtuen siitä, että avustuksia saapui rahastoon päätettäväksi edellisvuotta vähemmän. Tuottavuusluvut päätöstä ja käsiteltävää asiaa kohden pysyivät lähestulkoon ennallaan.

Sihteeristön työaikaa on sitonut osallistuminen valtionavustusten kehittämis- ja digitalisointihankkeen valmistelutyöhön, mikä ei ilmene tehokkuus- ja taloudellisuusluvuissa, kuten ei myöskään innovaatiopalkintokilpailun valmisteluun ja päätöskäsittelyyn kuluva työaika.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Palosuojelurahaston hallitus on vuodesta 2016 alkaen arvioinut rahaston toiminnan riskejä ja riskitasoissa tapahtuneita muutoksia.

Rahasto on viime vuosina panostanut avustustoiminnan ja sisäisten prosessien laadukkuuteen. Palosuojelurahasto saavutti vuonna 2022 hakemusten käsittelylle asetetun neljän kuukauden tavoiteajan 95 %:ssa hakemuksista. Toteutuminen oli parempaa kuin vuonna 2021 (91 % hakemuksista). Maksatushakemuksista 92 % käsiteltiin aiempien vuosien tapaan tavoiteajassa.

Rahasto on myös panostanut avustushauista tiedottamiseen, viestinnän kehittämiseen ja avustustoimintojen tunnettavuuden lisäämiseen. Rahastolla on omat internetsivut, ja käytössä yleiset avustuksenhakuohjeet.

Hakemusten laadukkuutta varmistetaan mm. määrämuotoisin lausuntomenettelyin. Aluehallintovirastot, pelastuslaitokset ja jatkossa hyvinvointialueet antavat kalusto- ja rakennushankkeisiin omat arviointinsa ja priorisointiesityksensä. Tutkimus- ja kehittämishankkeiden laadukkuutta arvioi pelastusalan asiantuntijoista koostuva asiantuntijaraati.

Palosuojelurahasto toteuttaa myös systemaattisia tarkastuskäyntejä avustuskohteisiin.

1.2 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Palosuojelurahasto saavutti kertomusvuonna tavoitteensa.

Palosuojelurahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa sisäministeriön nimeämä hallitus. Hallitus pitää kokouksensa lisäksi vuosittain kehittämisspäivän.

Rahasto noudattaa henkisten voimavarojen hallinnassa ja kehittämisessä sisäministeriön suunnitelmia ja ohjelmia. Rahaston työntekijät ovat sisäministeriön palveluksessa. Päätoimisia työntekijöitä on neljä ja määräaikaisia yksi. Sihteeristö osallistuu vuosittain koulutuksiin henkilöstön ja rahaston erityistarpeiden pohjalta.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Palosuojelurahaston tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan rahaston toiminnasta ja sen tuloksellisuudesta. Rahaston toimintakertomus kuvaa laajasti myönnettyjen avustusten käyttöä ja toimii näin myös vuosikertomuksena. Ministeriön näkemyksen mukaan tuloksellisuuden raportoinnissa ei ole erityistä kehitettävää.

12.6.2023

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Palosuojelurahaston tulee jatkaa hyvää yhteistyötä sisäministeriön pelastusosaston kanssa seuratessaan hyvinvointialueiden muodostumisen, pelastustoimen uudistuksen ja lainsäädäntömuutosten vaikutuksia rahaston avustuskäytäntöihin ja valmistautuessaan niihin.

Palosuojelurahaston avustamaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa kohdennetaan painotetun haun avulla Palosuojelurahaston strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoimintaa on tarpeellista vahvistaa rahaston toimin. Samalla tuetaan tietojohdantamisen edellytyksiä hyvinvointialueilla ja pelastustoimessa.

Rahaston tulee vastaisuudessa aktiivisella viestinnällä ja avustuskäytäntöjä kehittämällä lisätä avustustoiminnan tunnettavuutta. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon huomioon ottamista avustusprosesseissa tulee edistää. Rahoituspäätöksissä pyydetään mahdollisuuksien mukaan huomioimaan myös hiilijalanjäljen pienentämisen edistäminen.

Palosuojelurahaston avustustoiminnalla tulee vaikuttaa pelastustoimen palveluiden turvaamiseen tasapuolisesti kaikkialla Suomessa. Rahaston tulee tukea sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuutta ja toimintaedellytyksiä valtakunnallisesti. Rahaston avustuksilla tulee parantaa eri väestöryhmien turvallisuusosaamista viestinnällisin ja koulutustoimin. Sopimuspalokuntatoiminnan toimintaedellytysten vahvistamiseksi tarvitaan jatkossakin monipuolisia toimenpiteitä.

Rahaston tulee jatkaa toiminnassaan hyvän hallintotavan noudattamista ja riskienhallintaa ja jakaa palosuojelumaksukertymän mahdollisimman täysimääräisesti avustuksina eteenpäin. Avustetun toiminnan vaikuttavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö toimii tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä Palosuojelurahaston kanssa sekä seuraa pelastustoimen kehittämisen ja lainsäädännön vaikutuksia rahaston avustuskäytäntöihin.

Sisäministeriö seuraa Palosuojelurahaston hankehallinnon kehittämistä ja digitalisointia sekä tätä kautta avustushallinnon keventymistä ja yksinkertaistumista.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu Palosuojelurahasto
Tiedoksi Valtiovarainministeriö

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tilinpäätöskannanotto

VN/10513/2023

12.6.2023

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
Sisäministeriön pelastusosasto

Pelastusopisto

Sisäministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Pelastusopiston* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Pelastusopiston vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohtausmallin (STOM) tulosohtausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Pelastusopiston tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet on toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät ole toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Vuoden 2022 aikana Pelastusopisto luopui pandemian vaatimista erityisjärjestelyistä, mikä osaltaan näkyi myönteisenä kehityksenä Pelastusopiston toiminnassa.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Pelastusopisto on toteuttanut perustehtävänsä laadukkaasti ja tehokkaasti. Koulutusmäärät saavutettiin tai ylitettiin ja koulutuksista annettu palaute ylitti asetettuja tavoitteita. Pelastajien koulutusmäärän lisäämiseksi saatiin ainoastaan suunnittelurahoitusta varsinaisen koulutuksen toteuttamisen rahoituksen sijaan. Tutkintojen osaamistavoitteet saavutettiin. Kv-pelastustoiminnan koulutukset toteutuivat suunnitellusti ja kv-pelastustoiminnan valmiutta pidettiin yllä. Asiantuntijarekisterissä olevien määrä ylitti asetetun tavoitteen, samoin asiantuntijoiden määrä suhteessa esitettyihin pyyntöihin. Pandemian aikana syntynyttä koulutusvajetta on otettu kiinni, mikä näkyi mm. liiketaloudellisen täydennyskoulutuksen koulutettavapäivämäärän kasvuna. Pelastusopisto osallistui aktiivisesti pelastustoimen suunnittelu- ja ohjausjärjestelmän osaaamisvaatimusten arvioimiseen ja kehittämiseen. Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijoita tarjottiin sekä lähetettiin tehtäviin onnistuneesti. Pelastusopisto on raportoinut saavuttaneensa tulossopimuksen tulostavoitteista kaksi erinomaisesti, yhden hyvin ja kolme tyydyttävästi.

12.6.2023

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Pelastusopistolle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2022-2026, mutta Pelastusopisto vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallisiksi tulostavoitteiksi vuodelle 2022 asetettiin seuraavat tulostavoitteet:

- Pelastusopiston koulutus ja TKI-toiminta on laadukasta ja vastaa tarvetta.
- Kansainvälisen pelastustoiminnan valmiutta ylläpidetään.
- Pelastustoimen koulutusjärjestelmä vastaa turvallisuusympäristön haasteisiin.
- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.
- Ilmastonmuutoksen torjumiseksi hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2027 mennessä (v. 2008 tasosta)
- Pelastusopisto varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

Pelastusopisto saavutti tavoitteensa osittain.

Koulutuksesta saatujen palautteiden keskiarvo oli 3,39 (tavoite 3,11). Varautumiskoulutuksen koulutettavapäivätavoite saavutettiin ja pakollisen varautumiskoulutuksen osuutta lisättiin 57 pv (tavoite 100 pv). Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutettavapäivät ylittivät tavoitteen yli kaksinkertaisesti toteuman ollessa 1344 pv (tavoite 600 pv).

Valmistuneita oli 97 % aloituspaikkoihin verrattuna (tavoite 95 %). Hakijat/aloituspaiikka suhdeluvun tavoite 5,0 hakijaa/aloituspaiikka toteutui erinomaisesti pelastaja-, hätäkeskuspäivystäjä- ja alipäälystökoulutuksien osalta (suhdeluku 6,67). AMK-tutkinnon osalta tavoitteesta jäätiin (suhdeluku 3,26 hakijaa/aloituspaiikka, tavoite 5 hakijaa /aloituspaiikka).

TKI-hankkeiden lukumäärä oli 26 (tavoite 14), joista vain kaksi sisälsi opinnäytetyön. TKI-toimintaan toivat haasteita TKI-toiminnan johdossa tapahtuneet henkilöstömuutokset. Lisäksi toiminnan henkilöresursseissa oli puutteita.

Kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijarekisterissä olevien aktiivisten määrän toteuma oli 163, joka on 31 asiantuntijaa yli asetetun tavoitteen. Kansainvälisen pelastustoimen tehtäviin sisäministeriön esittämien pyyntöjen perusteella tarjottujen asiantuntijoiden määrä suhteessa ministeriön esittämiin pyyntöihin oli 90 %, joka ylitti 20 %:lla asetetun tavoitteen.

Pelastusopisto osallistui keskeisesti pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistushankkeeseen toimimalla keskeisissä rooleissa sekä työryhmässä, alatyöryhmissä että sihteeristössä sekä osallistumalla merkittäväällä työpanoksella työryhmäraportin kirjoittamiseen.

12.6.2023

Pelastusopiston VM Baro työtyytyväisyysindeksi jäi -0,23 tavoitteesta 3,52. ”Voin oppia ja uudistua työssäni” mittarin tavoite oli 3,80. Tähän tavoitteeseen ei päästy, vaan siitä jäätiin niukasti -0,07. Koulutukseen käytetty työaika oli 0,6 htp/htv. Tavoitteesta jäätiin -1,4 (2,0 htp/htv). Tarkastelun aikana on havaittu kehittämiskohde koulutukseen kirjattavan työajan osalta. Tavoitteen toteuma on tyydyttävä.

Hiilijalanjalan pienentämiseksi Pelastusopisto on ottanut käyttöön ympäristöä ja henkilöstöä vähemmän kuormittavia toimintamalleja. Kestävän kehityksen sitoumusta ei annettu. Tavoitteen toteuma on tyydyttävä.

VM Baron kyselyn tuloksissa tasa-arvon toteutuminen jäi tavoitearvosta -0,62 ja yhdenvertaisuuden toteutuminen jäi tavoitearvosta -0,28. Asiaan liittyviä kanteluita tai valituksia ei ollut vuonna 2022. Tavoitteen toteuma on tyydyttävä.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Pelastusopisto saavutti tavoitteensa, osin ylitti sille asetettuja tavoitteita.

Koulutettavapäiviä oli vuonna 2022 yhteensä 103 074, josta ammatillisen koulutuksen osuus oli 62 902 (TTS 2021 tavoite vuodelle 2022: 54 810). Koulutettavapäivien kokonaismäärä nousi 11 % (2021 koulutettavapäiviä oli yhteensä 92 886). Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutettavapäivät olivat yhteensä 1 559 päivää (vuonna 2021 määrän ollessa 912 päivää). Pakollista varautumiskoulutusta oli vuonna 2022 yhteensä 157 koulutettavapäivää (vuonna 2021 luku oli 100 päivää), muun varautumiskoulutuksen koulutettavapäivien määrä oli 4 907 koulutuspäivää (vuonna 2021 vastaava luku oli 4 834).

Liiketaloudellisen täydennyskoulutuksen koulutettavapäivämäärä oli 1751 koulutuspäivää (vuonna 2021 luku oli 1 499 koulutettavapäivää). Luento- ja tuntiopetuksen määrä (ml. täydennyskoulutus) oli 4922 h, joka oli 608 tuntia enemmän kuin vuonna 2021. HTV-määrä laski noin 6 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2022 kansainvälisen pelastustoiminnan koulutuksissa painotettiin uusien muodostelmien henkilöstön peruskoulutusta sekä uusien TAST-asiantuntijuuteen suuntaavien henkilöiden kouluttamista. EU:n pelastuspalvelumekanismien koulutukset toteutuivat suunnitellusti.

Koulutettavapäivät/henkilötyövuodet -suhdeluku oli 1177, se nousi edellisvuoteen verrattuna noin 8 %.

TKI-palveluissa henkilötyövuosia kertyi 18,1. Koulutus- ja opiskelijapalveluissa TKI-hankkeille kohdistettiin 2,3 henkilötyövuotta. Tutkimus- ja kehittämishankkeiden määrä (26) suhteessa tehtyihin henkilötyövuosiin oli 1,28.

Opiskelijakohtainen vuosikustannus ammatillisessa peruskoulutuksessa (pelastaja- ja hätäkeskuspäivystäjäkoulutus) oli 27 756 euroa, joka oli noin 2 % enemmän kuin vuonna 2021. TAE- tavoite ylittyi noin 8 %. Koulutettavapäivän hinnaksi ammatillisessa peruskoulutuksessa muodostui 154 euroa.

Pelastajakoulutuksen kokonaiskustannukset nousivat edellisvuodesta noin 6 %. Hätäkeskuspäivystäjäkoulutuksen kustannukset laskivat 6 %. Kustannusten laskua selittää opiskelijamäärän kasvu ylimääräisellä kurssilla.

12.6.2023

AMK-koulutuksen kokonaiskustannukset laskivat noin 12 %. Koulutettavapäiviä kertyi vuonna 2022 yhteensä 30 015. Koulutettavapäivien määrä nousi noin 13 % edellisvuoteen verrattuna (vuonna 2021 luku oli 26 611).

Koulutuksen kokonaiskustannukset vuonna 2022 olivat 13 981 540 euroa, joka oli 1 102 079 euroa enemmän kuin vuonna 2021. Vuonna 2022 täydennyskoulutuksen (1 §, 3 § ja 4 §) tulot, kokonaiskustannukset ja koulutettavapäivät nousivat kohti ns. normaalimpaan aikaa ennen COVID-19 pandemiaa.

Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutuksessa keskimääräinen kustannus kurssilaisista kohden oli 1058 euroa. Kansainvälisen pelastustoiminnan toimintamenoista vuodelta 2022 siirrettiin määrärahaa vuodelle 2023 noin 360 000 euroa.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Pelastusopisto saavutti tavoitteensa ja myös ylitti niitä osittain.

Vuonna 2022 suoritettujen tutkintojen määrä kasvoi pelastajatutkinnon sisäänottomäärän noston myötä ammatillisten tutkintojen osalta. Ylimääräinen hätäkeskuspäivystäjäkurssi tuotti poikkeuksellisen suuren määrän valmistuneita hätäkeskuspäivystäjiä. Alipäällystökursseja järjestettiin vuonna 2022 vain yksi, joten valmistuneita oli normaalisti sisäänottoon suhteutettuna. AMK- tutkintojen määrän osalta asetettu tavoite saavutettiin.

Varautumiskoulutuksen koulutettavapäiväkertymä oli vuotta 2022 tavoitetta suurempi. P-koulutuksia oli sekä pelastuskoiraohjaajille että pelastuskoirajoukkueen puolijoukkueelle. Varautumiskoulutuksessa hyödynnettiin runsaasti etätoteutuksia lähikoulutuksen lisäksi.

Sopimushenkilöstön koulutuksen osalta uusia vastaavia kouluttajia valmistui 67. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella (AHOT) uusia vastaavia kouluttajia rekisteröitiin 11. Tämän lisäksi yhdeltä alipäällystökursuilta 20 opiskelijaa sai vastaavan kouluttajan pätevyyden. Rajoitetun kelpoisuuden tuottavia vesisukelluskursseja järjestettiin vuonna 2022 yksi.

Liiketaloudellisen täydennyskoulutuksen koulutettavapäivämäärä toteutui yli tavoitteen, kun pandemian aiheuttamaan koulutusvajeeseen vastattiin tarjoamalla lisä- ja täydennyskoulutusta rajoitusten poistuttua.

Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutettavapäivien ja koulutettujen määrä toteutui huomattavasti yli tavoitteen. Korkea luku selittyy pitkälti kansainvälisen GFFP- ja HCP-muodostelmien valmiuden nostamiseen tähtäävistä räätälöidyistä KVPEL-peruskursseista. Opetussuunnitelmaan määritelty TAST-kenttäharjoitus toteutui suunnitellusti. Vuoden 2022 aikana lähettiin Kreikkaan EU:n pelastuspalvelumekanismiin valmiussiirtotehtäviin suomalaisia palomiehiä kaksi rotaatiota (á 24 henkilöä). Ukrainan sota on työllistänyt välillisesti myös kansainvälistä pelastustoimintaa, asiantuntijoita on lähetetty mm. Moldovaan, Puolaan ja Slovakiaan

Kansainvälisiä hankkeita oli käynnissä vain kaksi, joista toisen toteuttamiseen vaikutti Venäjän helmikuussa 2022 Ukraina aloittama hyökkäyssota. Covid 19 -pandemia

12.6.2023

sekä TKI-palvelujen sekä koulutuksen budjettirahoituksella työskentelevän henkilöstön vaje vaikeuttivat edelleen vuoden 2022 aikana toimintaa, minkä vuoksi suurelle osalle Palosuojelurahaston rahoittamista hankkeista jouduttiin hakemaan jatkoaikaa.

Kotimaisessa rahoituksessa Palosuojelurahasto on edelleen Pelastusopiston TKI-toiminnan merkittävin ulkopuolinen rahoittaja. Käynnissä oli 11 hanketta vuoden 2022 aikana. TKI-palveluissa valmistui vuoden 2022 aikana 19 julkaisua, mikä ylittää selkeästi vuodelle asetetun tavoitteen.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toiminnallisiksi tulostavoitteiksi vuodelle 2022 asetettiin seuraavat tulostavoitteet:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Pelastusopisto saavutti tavoitteensa osittain.

Pelastusopiston henkilötyövuodet vähenivät vuonna 2022. Htv määrä vuonna 2022 oli 127,01 (2021 133,58 htv:tä). Koulutukseen käytetyt henkilötyövuodet nousivat hieman edellisvuodesta ollen 87,3 htv (edellisvuonna 86,3 htv). TKI-toiminnan henkilötyövuodet laskivat merkittävästi edellisvuodesta ollen 13,88 htv:tä (18,1 htv:tä vuonna 2021). Hallinto- ja tukipalveluiden henkilötyövuodet vähenivät edellisvuoteen verrattuna ollen 22,05 htv:tä (24,3 htv:tä vuonna 2021).

Toimenpiteitä Pelastusopiston veto- ja pitovoiman kehittämiseksi on alettu suunnitella. Vuonna 2022 on edelleen panostettu henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseen sekä esihenkilötyön tukemiseen erityisesti organisaatiouudistuskokeilun ollessa menossa vuonna 2022. Pelastusopiston uusi strategia on julkistettu joulukuussa 2022 ja sen pohjalta on aloitettu henkilöstöstrategian ja toimenpidesuunnitelman laatiminen.

Pelastusopiston työtyytyväisyysindeksi laski edelleen ollen 3,29 (2021 3,47). Työskentelyn pohjalta käynnistettiin johdon kehittämissuunnitelma. Yhteisen työskentelyn lopputuloksena koulutus- ja opiskelijapalvelujen uusi organisaatiomalli otetaan käyttöön vuoden 2023 alusta. Osaamisen kehittäminen jatkuu tulevan henkilöstöstrategian ohjaamana.

Pelastusopiston koulutustasoindeksi laski 0,7 % ollen 5.3. Sairauspoissaolot (työpäivää/htv) pysyivät samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna ollen 7,6 tpv/htv. Noin 68 % sairauspoissaoloista oli 1–3 päivän poissaoloja. Työtapaturmia sattui kolmelle työntekijälle, mutta tapaturmista ei aiheutunut yhtään sairauspoissaolopäivää. Opiskelijat tekivät viisi tapaturmailmoitusta ja kymmenen vahinkoilmoitusta.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Pelastusopiston tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnan tuloksellisuudesta.

12.6.2023

Pelastusopiston tulee varmistaa, että vuodelta 2023 annettavassa tilinpäätökseen sisällytetään liite 18.

Sisäministeriö ehdottaa, että vuodelta 2023 annettavan tilinpäätöksen johdon katsauksessa arvioitaisiin Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti aiempaa enemmän sitä, miten tuloksellisuus on kehittynyt ja miten tuloksellisuuden arvioidaan kehittyvän tulevina vuosina.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamishankkeen esitysten jatkon suunnittelu ja toimeenpano tulee toteuttaa yhteistyössä sisäministeriön kanssa.

TKI -toiminnan laadullisia mittareita tulee kehittää vuoden 2023 aikana.

Pelastusopiston tulee kiinnittää huomiota kansainvälisen pelastustoiminnan rahoituksen käyttöön ja seurantaan.

Kestävän kehityksen sitoumuksen antamisen toteutumasta tulee raportoida vuonna 2023.

Pelastusopiston tulee eri toimenpitein edistää henkilöstön työhyvinvointia mukaan lukien häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen poistaminen. Toimenpiteet Pelastusopiston veto- ja pitovoiman kehittämiseksi työpaikkana tulee myös suunnitella ja toteuttaa.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Pelastusopiston kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulosohjausprosessia (STOM) sekä valtionhallinnon yhteisiä kehittämislinjauksia. Sisäministeriö jatkaa Pelastusopiston resurssien turvaamista. Pelastusopiston kanssa toimitaan hyvässä ja avoimessa vuorovaikutuksessa.

Pelastusopiston tuloksellisuutta ja toimintaa tarkastellaan ja siitä raportoidaan sisäministeriön ja Pelastusopiston johdon välisissä tapaamisissa sekä tulosohjausprosessin mukaisissa välitulos- ja tulosneuvotteluissa sekä Pelastusopiston rehtorin kanssa käytävissä johtamissopimusneuvotteluissa.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu Pelastusopisto
Tiedoksi Valtiovarainministeriö

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tilinpäätöskannanotto

VN/10513/2023

12.6.2023

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
Sisäministeriön pelastusosasto

Poliisihallitus

Sisäministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Poliisihallituksen* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Poliisihallituksen vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Muuna aineistona on huomioitu erityisesti selvitys poliisin määrärahojen käytöstä ja määrärahojen riittävyyteen liittyvistä tekijöistä (SM:n julkaisu 2022:24) ja arvio poliisin hallintorakenteesta ja kehittämisvaihtoehdoista (SM:n julkaisu 2023:18).

Ministeriön yleisarvio Poliisihallituksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **tydyttävä**, lähelle hyvää (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu). Tyydyttävästä yleisarvosanasta huolimatta poliisilla on osa-alueita, joissa Poliisihallitus on suoriutunut hyvin tai jopa erinomaisesti.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Poliisihallituksen tuloksellisuus on kehittynyt viime vuosina vaihtelevasti. Tuloksellisuuden arvioinnissa keskeisimmät toiminnalliset tulostavoitteet ovat olleet monivuotisia, mutta siitä huolimatta tavoiteltuja vaikutuksia ei ole saavutettu hallituskaudella. Keskeisenä syynä on ollut Poliisihallituksen perusrahoituksen ja toimintaympäristön muutoksista johtuneet epävarmuudet, jotka ovat heijastelleet pitkäjänteisen suunnittelun edellytyksiin ja kykyyn uudistua toiminnallisesti olemassa olevilla voimavaroilla. Poikkeuksellisina vuosina Poliisihallitus on kuitenkin osoittanut kykynsä mukauttaa toimintaansa tuloksellisesti valmiuden ja varautumisen organisaationa toimintaympäristön muutoksia vastaavasti ja kyennyt samaan aikaan tuottamaan turvallisuuspalveluita. Lisäksi Poliisihallitus on käynnistänyt myös merkittäviä kehittämistoimia poliisin toimintaedellytysten vakauttamiseksi.

12.6.2023

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Poliisihallitukselle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa vuosille 2023-2027, mutta Poliisihallitus vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Poliisihallitukselle asetettiin vuodelle 2023 muun muassa seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Poliisi varmistaa laadukkaat poliisipalvelut valtakunnallisesti yhdenvertaisina kohdentamalla käytettävissä olevat voimavarat toimintaympäristöä ja tehtäviä sekä resursseja vastaavasti tarkoituksenmukaisella tavalla priorisoiden.
- Poliisi lisää turvallisuuden tunnetta ja kansalaisten luottamusta tuottamalla kiireelliset hälytyspalvelut luotettavasti ja vahvistamalla poliisin toiminnassa rikosten ennalta estämistä.
- Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, seksuaali- ja yhteiskunnalle haitallisimmat rikokset sekä niiden haitat vähenevät.
- Poliisin YJT-suorituskyky, turvallisuusviestintä sekä ennakoiva ja ajantasainen tilannekuva vastaavat toimintaympäristön vaatimuksia.
- Ilmastonmuutoksen torjumiseksi hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2027 mennessä (v. 2018 tasosta)

Poliisihallitus saavutti tavoitteensa osittain.

Poliisin peruspalveluissa esiintyi osin suuriakin eroja poliisiyksiköiden välillä. Poliisihallituksen arvion mukaan vuonna 2022 hälytystoiminnan palvelukyky ja laatu heikkenivät, vaikka toimintavalmiusaika heikkeni vain hieman. Kiireelliset hälytyspalvelut turvattiin valtakunnallisesti hyvällä tasolla, vaikka hallituskaudella käyttöön otettuja riskialueperustaisia enimmäisvasteaikoja ei saavutettu kaikissa kunnissa.

Rikostorjunnassa rikosten selvitysprosentti heikkeni 45,1 %: iin (vuonna 2021 49,2 %) ja tutkinta-ajat kasvoivat edelleen 175 vuorokautteen (vuonna 2021 167 vrk). Vaikka poliisi on käynnistänyt toimia vuonna 2022 perustutkinnan tilan kehittämiseksi muun muassa panostamalla rikosten esikäsittelyyn ja osaamiseen lisäämiseen, ei tutkinta-ajan lyhentämisessä ole onnistuttu hallituskaudella. Rikoslakirikoksia myös selvitettiin vähemmän 280 000 (vuonna 2021 303 000). Rikostorjunnan tila on kokonaisuutena huolestuttava.

Lupapalveluiden käsittelyajat onnistuttiin säilyttämään, vaikka lupapalvelut ruuhkautuivat ajoittain paljonkin asiakasmäärän noustua 1,136 miljoonaan (vuonna 2021 0,77 milj.) eikä poliisiyksiköiden resursseja onnistuttu käyttämään valtakunnallisesti jonojen purkamiseksi. Lupien kustannusvastaavuus kasvoi 120,1 %: iin, kun tavoite oli 100 %. Vuosi 2022 oli sinänsä ymmärrettävästi poikkeuksellinen matkustushalukkuuden kasvaessa voimakkaasti Covid 19 -pandemian jälkeen. Sähköisen asioinnin käyttöastetta kasvatettiin 79 %: iin (vuonna 2021 77 %).

12.6.2023

Lupahallintoa lukuun ottamatta poliisin ydinprosesseissa kustannukset kasvoivat ja taloudellisuus sekä tuottavuus heikkenivät, vaikka niitä mittaavat tunnusluvut eivät ole optimaalisia.

Strategisena painopisteenä ei onnistuttu vähentämään henkeen ja terveyteen kohdistuneita sekä seksuaalirikoksia ja niiden haittoja. Poliisi edistyi tavoitteessa vuonna 2022 muun muassa koulutuksella ja kasvattamalla palveluun ohjausten määriä, mutta toimintaympäristöstä johtuen henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset kasvoivat. Poliisin nykyisillä voimavaroilla ei kyetty vuonna 2022 vastaamaan riittävän nopeasti rikollisuudessa tapahtuneisiin voimakkaisiin muutoksiin, jonka takia vuoden 2023 lisätalousarviossa poliisille osoitettiin täsmätoimena kyvykkyyttä vastata mm. nuorten rikollisuuden ja jengirikollisuuden kasvuun.

Ilmastonmuutoksen torjumiseksi hiilijalanjäljen pienentämiseen pyrittiin poliisin kestävän kehityksen sitoumuksen mukaisesti, kuitenkin voimavarojen ehdoilla.

Poliisin nauttiman luottamuksen arvioimiseksi ei poliisibarometrin tietoja ollut vielä käytössä, mutta Luottamus ja maine -tutkimuksen mukaan suomalaisten luottamus poliisiin on vahvistunut ja vuorovaikutus noussut hyvälle tasolle. Rikosten ennalta estämisestä ei ilmennyt raportointitietoja arvioinnin tekemiseksi valvontaindeksiä lukuun ottamatta.

Eryytenä onnistumisena vuonna 2022 oli poliisin valmiuteen ja varautumiseen liittyvät toimet Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyssodan jälkeen ja Suomen Nato-jäsenyyden valmistelun aikana. Poliisihallitus onnistui kiitettävästi kohdentamaan ja ylläpitämään poliisin suorituskykyä jatkuvasti muuttuvaa tilannekuvaa ja toimintaympäristön vaatimuksia vastaavasti.

Toisena onnistumisena oli poliisipalveluiden verkkoasioinnin kehittäminen, joka parantaa poliisin palvelutuotannon edellytyksiä pidemmällä aikavälillä. Poliisin verkkosivu-uudistuksessa huomioitiin onnistuneesti myös fyysisen ja digitaalisen esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutuminen.

Siten Poliisihallitus onnistui tehtävässään kokonaisuutena tyydyttävästi, vaikka onnistumisiakin oli runsaasti poliisin laajalla toimialalla. Poliisin toimintavarmuus kyettiin säilyttämään pääosin hyvällä tasolla, etenkin tilanteissa, joissa ihmisillä on akuutin avun tarve tai kyseessä on vakava, esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistunut, rikos.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Poliisihallitukselle asetettiin seuraavat tavoitteet:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia
- Poliisi varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

Poliisihallitus saavutti tavoitteensa pääosin.

12.6.2023

Poliisissa työskenteli vuonna 2022 yhteensä 7511 poliisia ja poliisi onnistui ylittämään hallitusohjelman tavoitteen. Kokonaishenkilöstömäärä nousi siten 10 240 henkilöön. Naisten osuus jatkoi myös pientä kasvuaan, erityisesti poliisihenkilöstössä. Kehittämiskohteena on kuitenkin naisten urakehityksen varmistaminen. Monimuotoista rekrytointia edistettiin hankemuotoisesti hyvin, vaikka sen tuloksellisuutta voidaan arvioida vasta viiveellä. Poliisikoulutuksen tila-selvitys käynnistettiin vuonna 2023.

Henkilöstöbarometrin mukaan poliisin työtyytyväisyysindeksi parani sekä johtaminen ja tiedonkulku koettiin aiempaa onnistuneemmaksi. Poliisin merkittävä voimavara on edelleen kokemus hyvästä työyhteisöstä, mutta yhä useampi henkilöstöstä koki stressin ja uupumuksen oireita. Työkyvyn ylläpitämiseksi tehtiin monia toimia ja sairauspoissaolojen nousu selittyy osittain pandemian jälkeisellä yleisellä sairauspoissaolojen kasvulla. Osaamista kehitettiin monin tavoin poliisiammattikorkeakouluissa ja poliisiyksiköissä, myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus teemat huomioiden. Osaamisen kehittämistä jatketaan vuonna 2022 toteutetun osaamiskartoituksen tulosten mukaisesti ja myös Poliisikoulutuksen tila-selvityksen perusteella.

Poliisihallitus onnistui henkilöstön voimavarojen hallinnassa ja siihen liittyvissä tulostavoitteissa kokonaisuutena arvioiden hyvin, vaikka kehittämisen tulee olla jatkuvaa.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Poliisihallituksen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnan tuloksellisuudesta.

Vuosi 2022 oli poliisille talouden osalta hyvä aiheutuen vuoden 2021 lisätalousarviossa myönnetystä määrärahasta (30 milj.) poliisin toiminnan turvaamiseen. Vuodelle 2023 siirrettyjen siirtomäärärahojen tasoa (39 milj. ja 4,4 %) voidaan pitää kohtuullisena, huomioiden poliisitoimen toimintamenojen suuruusluokka sekä vuoden 2022 viimeisessä lisätalousarviossa poliisille myönnetty määrärahat (5,5 milj.).

Poliisin toiminnan tuottavuuden kehitykseen ja taloudelliseen tehokkuuteen tulisi kertomuksessa kiinnittää enemmän huomiota. Poliisihallituksen tilinpäätöskertomuksessa olisi ollut hyvä kuvata tarkemmin poliisitoiminnan kustannuksia ja niiden kehitystä. Se antaisi selkeämmän kuvan määrärahojen riittävydestä suhteessa poliisitoiminnan tasoon. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen taloutta käsittelevät osiot jäävät liiaksi teknisluonteisen kuvailun asteelle, eivätkä siten vastaa toiminnan talousarvio-ohituksen suuruusluokkaa ja sen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja merkitystä.

Poliisin toiminnan kannalta keskeisten ICT -järjestelmien kehittäminen on viivästynyt vuosien ajan huomattavasti ja niiden valmistumisen tulee olla keskeinen tavoite. Suurimpien järjestelmähankkeiden tilannetta ja etenemistä ei ole tästä huolimatta kuvattu lainkaan. Myöskään poliisin toimitilahankkeiden etenemistä ei ole käsitelty edes yleisellä tasolla, vaikka toimitilakustannukset ja niiden kasvu ovat poliisille suuri taloudellinen haaste.

Poliisin toimintaa tulee kehittää myös siten, että kustannusten nousua voidaan hillitä. Toiminnan ja talouden yhteensovittamista on edelleen jatkettava ja haettava

12.6.2023

aktiivisesti ratkaisuja talouden tasapainottamiseen. Lisäksi tulisi kehittää poliisin kykyä toiminnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan. Tämä on haasteellinen, mutta keskeinen tavoite, jotta poliisitoiminnan rahoituksen riittävyyttä ja toisaalta lisämäärärahatarpeita voidaan avata nykyistä paremmin ja siten huolehtia taloussuunnittelun uskottavuudesta. Määräraha-kehitykset asettavat toiminnalle raamit ja niissä pysymiseksi on tarvittaessa tehtävä jatkuvaa toiminnan vuosittaista sopeuttamista, huolehtien lakisääteisten tehtävien hoitamisesta.

Tilintarkastajan kannanotot ja ehdotukset ovat kannatettavia ja tarpeellisia. Poliisihallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Tilinpäätösanalyysin osalta tilintarkastajalla ei ollut erityistä huomautettavaa. Ministeriön näkökulmasta analyysi on kuitenkin kauttaaltaan ohutta, eikä avaa riittävällä tavalla toimintaa ja sen taloudellisuutta, sekä niiden kehitystä.

Vuoden 2021 tilinpäätöksestä annetussa kannanotossa sisäministeriö kiinnitti viraston huomiota tulossopimuksessa esitettyjen tulostavoitteiden ja niiden raportoinnin sisällyttämiseen selkeämmin toimintakertomukseen, mutta sitä ei kaikilta osin ilmennyt. Seuraavassa tilinpäätöksessä ja sen toimintakertomuksessa viraston on parannettava sille asetettujen tulostavoitteiden ja niiden saavuttamisen raportointia ja analysointia.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö katsoo, että riippumatta poliisille osoitetuista voimavaroista tai mahdollisista uudistuksista poliisin peruspalveluita ja niiden laatua tulee yhdenmukaistaa valtakunnallisesti. Muun muassa poliisin hallintorakenteen arvioinnissa (SM:n julkaisuja 2023:18) havaittiin poliisiyksiköiden muodostuneen varsin itsenäisiksi ja yksiköiden tuottamissa peruspalveluissa eroja tavalla, joka ei ole ihmisten yhdenvertaisuudelle ongelmaton.

Sisäministeriö toteaa, että Poliisihallituksen tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 4 §:n mukaan 1) suunnitella, kehittää, johtaa ja valvoa poliisitoimintaa ja sen tukitoimintoja alaistensa poliisiyksiköiden osalta; 2) vastata poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan eri osissa; 3) päättää alaistensa poliisiyksiköiden välisestä yhteistoiminnasta; 4) vastata alaistensa poliisiyksiköiden tulosohtauksesta ja voimavarojen suuntaamisesta niille; 5) huolehtia muista sille säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä. Laissa säädetyt tehtävät muodostavat Poliisihallituksen ydintehtävät, joihin tulee panostaa tarvittaessa tehtävää priorisoiden.

Sisäministeriö kannustaa Poliisihallitusta vahvistamaan poliisitoiminnan johtamista ja keskeisten palveluprosessien kehittämistä ja uudistamista siten, että tasapuoliset ja -laatuiset poliisipalvelut voidaan taata samalla palvelutasolla kaikkialla Suomessa tuloksellisesti ja kustannustehokkaasti. Myös palveluiden tuottamistapoja tulee uudistaa poliisin toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi riippumatta voimavarojen tasosta. Jo lakisääteiset tehtävät huomioiden Poliisihallituksen tulee yhdenmukaistaa valtakunnallisesti poliisipalvelujen saatavuutta ja laatua voimavarojen mukaisella palvelutasolla. Ihmisten on voitava luottaa saavansa samanlaisessa asiassa saman laatuista palvelua riippumatta, missä poliisiyksikössä hän asioi. Tarvittaessa se voi tarkoittaa lyhytkestoista tai pysyvää poliisiyksiköiden välistä yhteistoimintaa yli keskinäisten aluerajojen, kuten katujengi- tai ihmiskaupparikosten torjunnassa tehty. Poliisihallituksen tulee jatkaa voimavarojen mukaista palvelutason määrittelyä myös rikostorjunnassa ja lupahallinnossa.

12.6.2023

Tavoitetta tukee Poliisihallituksen käynnissä olevat toimet poliisin tulohajauksen kehittämiseksi hallinnonalan ja valtioneuvoston linjaukset huomioiden. Näihin kuuluvat edelleen tuloksellisuus-, vaikuttavuus- ja asiakastyytyväisyysindikaattoreiden kehittäminen. Myös Poliisihallituksen tulossopimuksen tulostavoitteita ja -indikaattoreita tulee kehittää yhdessä sisäministeriön kanssa, jotta ne antavat selkeämmin kokonaiskuvan viraston tuloksellisuudesta.

Sisäministeriö on kiinnittänyt tyytyväisyydellä huomiota niihin vakauttamistoimiin, joihin Poliisihallituksessa on ryhdytty poliisin toimintaedellytysten turvaamiseksi lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Sisäministeriö kannustaa jatkamaan kaikkia sisäministeriön edellyttämiä vakauttamistoimia säästöjen saavuttamiseksi ja kustannusnousun hillitsemiseksi.

Sisäministeriö pitää poliisin toimialan kehittämisen kannalta myönteisenä, että viime vuosina sisäministeriön ja Poliisihallituksen välinen tilannekuva on parantunut ja rahoituksen läpinäkyvyys on edennyt. Sisäministeriö nostaa edelleen esille suunnittelu- ja seurantatietojen selkeyden merkityksen toiminnan ja talouden suunnittelussa ja etenkin kehittämisen raportoinnissa. Se korostuu erityisesti ICT-hankkeissa. Suunnittelussa tämä tarkoittaa esimerkiksi erilaisten vaihtoehtojen tunnistamista, näiden vaikutus- ja vaikuttavuusarvioita ja kattavia kustannus-hyöty-analyyssejä. Ne ovat edellytyksiä tietojohdoiselle päätöksenteolle ja tuloksellisuuden arvioinneille. Seurannassa se tarkoittaa esimerkiksi säännöllistä hankkeen edellytyksien arviointia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin, vaihtoehtoisten etenemistapojen kuvaamista riskinarvioiteineen ja raportoinnin viemistä säännönmukaisesti päätöksentekomenettelyyn hankkeen etenemisen varmistamiseksi. Mitä merkittävämmästä hankkeesta on kysymys, sen tärkeämpi merkitys on raportoinnin laadulla ja siihen liitettyllä säännönmukaisella päätöksenteolla.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Poliisihallituksen kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulohajausprosessia (STOM) sekä valtionhallinnon yhteisiä kehittämislinjauksia.

Sisäministeriö edistää sisäasiainhallinnon maksupolitiikan kehittämistä ja jatkaa toimia maksuasetuksen valmisteluprosessin tehostamiseksi.

Sisäministeriö jatkaa poliisin toimintaedellytysten turvaamista. Poliisihallituksen määrärahojen kehityksessä viime vuosina poliisin perusrahoituksen tasoa on pystytty nostamaan johdonmukaisesti määrärahatarpeita kohden. Viime vuosien merkittävimmissä lainsäädäntöhankkeissa, jotka on toteutettu, on onnistuttu turvaamaan taloudelliset ja muut vaikutukset.

Sisäministeriö edistää omalta osaltaan poliisin toimintaedellytyksiä parantavia vakauttamistoimia ja lainsäädäntöhankkeita sekä sisäministeriössä että valtioneuvostossa. Sisäministeriö tavoittelee toimintalähtöisen verkostotarkastelun jatkamista, jotta edellytykset vaikuttavalle palveluverkoston uudistamiselle ovat olemassa

Sisäministeriö tulee jatkossakin aktiivisesti ohjaamaan ja tukemaan virastoa tarvittavissa kehittämistoimissa ja kiinnittää erityisesti huomiota Poliisihallituksen ydintehtävän toteuttamiseen.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu Poliisihallitus
Tiedoksi Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
Sisäministeriön poliisiosasto

Suojelupoliisi

Sisäministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *suojelupoliisin* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu suojelupoliisin vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohtausmallin (STOM) tulosohtausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio suojelupoliisin tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet on toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät ole toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Ministeriön näkemyksen mukaan suojelupoliisi on onnistunut kokonaisuutena toiminnassaan hyvin ja kyennyt suuntaamaan toimintaansa turvallisuusympäristössä tapahtuneiden muutoksien mukaisesti. Virasto on myös huomionnut pääosan edellisenä vuotena saamastaan palautteesta ja käynnistänyt niihin liittyen toimenpiteitä esimerkiksi sisäisen tarkastajan rekrytoinnin.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Suojelupoliisiin tuloksellisuus on kokonaisuutena kehittynyt suhteessa edelliseen vuoteen ja myös pidemmällä aikavälillä. Viraston tuloksellisuuden kuvaus on laadittu hyvin ja antaa riittävän ja luotettavan kuvan toiminnan tuloksellisuudesta ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta.

Vuosi 2022 on ollut kolmas kokonainen toimintavuosi, jolloin Suojelupoliisi on käyttänyt uusia toimivaltuuksiaan. Muutos turvallisuus- ja tiedustelupalveluksi näkyy edelleen viraston toiminnassa muun muassa organisaation suorituskyvyn kehittämisenä, strategian jalkauttamisena sekä saavutetun henkilöstömäärän ylläpitämisenä.

12.6.2023

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suojelupoliisille ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa vuosille 2022-2026, mutta suojelupoliisi vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Suojelupoliisille asetettiin vuodelle 2022 seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Siviilitiedustelu on järjestetty tehokkaasti.
- Kansallisen turvallisuuden uhat paljastetaan ja ennakoivan tiedustelutiedon merkitys päätöksenteon tukena kasvaa.
- Suorituskyky vastaa siviilitiedustelun tehtäviä ja turvallisuusympäristön vaatimuksia.
- Suojelupoliisin viestintä on vaikuttavaa ja luottamusta lisäävää sekä lisää kansalaisten, muiden viranomaisten ja päättäjien tietoisuutta kansallisen turvallisuuden teemoista.
- Ilmastonmuutoksen torjumiseksi hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2027 mennessä (vuoden 2018 tasosta).
- Varmistetaan ja edistetään sekä henkilöstön että asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.
- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Virasto saavutti tavoitteensa pääosin.

Turvallisuusympäristön muutoksista johtuen suojelupoliisin raporteja ja suullisia taustoituksia tuotettiin viime vuonna aiempaa enemmän nopealla aikataululla huomioiden aiempaa vahvemmin myös valtiovahdun päätöksentekoon liittyvät tiedontarpeet. Suojelupoliisin arvioilla oli muutoksesta johtuen edellisiä vuosia enemmän näkyvyyttä monenlaisilla poliittisilla ja viranomaistasoisilla yhteistyöfoorumeilla. Suojelupoliisi onnistui myös työllään heikentämään Venäjän henkilötiedustelua Suomessa merkittäväällä tavalla.

Suojelupoliisi osallistui viime vuonna aktiivisesti julkiseen keskusteluun hyödyntämällä esimerkiksi päällikön verkkokolumneja ja omaa podcastia. Myös suojelupoliisin asiantuntijoiden osuus medialle annettavissa kommentteissa nousi merkittävästi vuodesta 2021, jolloin suuri osa kommentteista oli viraston viestinnän henkilöstön antamia. Lisäksi median yhteydenottojen määrä kasvoi vuonna 2022 huomattavasti verrattuna edelliseen vuoteen.

Suojelupoliisin strategian toimeenpano oli vuonna 2022 käynnissä ja strategian tiekarttaa vuosille 2023–2025 työstettiin muun muassa henkilöstölle järjestetyissä työpajoissa. Suojelupoliisin toimintaa ja vaikuttavuutta kuvaavien mittareiden kehittämistyö ei edennyt suunnitellulla tavalla vuonna 2022.

Suojelupoliisi käynnisti viime vuonna saadun palautteen perusteella raportoinnin kehittämisprojektin, joka tähtää sisäisen prosessin sujuvoittamiseen, raporttien

12.6.2023

parempaan saavutettavuuteen ja matalamman luokitustason raporttien säännöllisempään laatimiseen.

Suojelupoliisin kansainvälinen yhteistyö lisääntyi vuonna 2022 Venäjän hyökkäyssodan, Naton tarkkailijajäsenyyden ja koronarajoitusten purkamisen jälkeen. Yhteistyö oli kertomusvuonna aktiivista ja suunnitelmallista. Lisäksi suojelupoliisista tuli viime vuonna osa Naton siviilitiedusteluyhteisöä, mikä on tuonut viraston työhön uusia elementtejä.

Suojelupoliisin uuteen toimitilahankkeeseen aiheutui vuonna 2022 huomattavia kustannuspaineita ja säästötarpeita muun muassa koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan takia. Hanke etenee kuitenkin rakentamisen aloittamisen jälkeen suunnitellusti.

Suojelupoliisissa otettiin vuoden 2022 aikana käyttöön riskienhallintajärjestelmä, joka mahdollistaa riskien ja niiden hallintatoimien jatkuvan seurannan ja tuottaa automatisoitua raportointidataa riskienarvioinneista. Myös suojelupoliisin riskienhallintapolitiikka valmisteltiin kertomusvuoden aikana, ja sen soveltaminen alkaa vuonna 2023.

Suojelupoliisin yhteistyö keskeisten kansallisten sidosryhmien kanssa oli aktiivista vuonna 2022. Virasto järjesti muun muassa Ulkopoliittisen instituutin (UPI) kanssa kansainvälisen seminaarin, johon osallistuivat myös Ruotsin (Säpo) ja Norjan (PST) turvallisuuspoliisien päälliköt.

Suojelupoliisi käynnisti viime vuonna keskustelut koulutusyhteistyöstä Helsingin kaupungin kanssa. Tavoitteena on antaa kaupungin eri toimijoille koulutusta, jolla voisi tunnistaa radikalisoitumista eri konteksteissa (äärioikeisto, radikaali-islamismi).

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Virasto saavutti tavoitteensa.

Vuonna 2022 annetut keskeiset määrälliset tunnusluvut suojelupoliisin tuottamassa tiedossa ovat suurimmalta osin kasvaneet viime vuodesta ja vastaavat asettuja tavoitteita.

Turvallisuusselvityksiä tehtiin vuonna 2022 ennätysmäärä. Tähän vaikutti etenkin Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Suojelupoliisi laati yhteensä 97 029 turvallisuusselvitystä, joista laajoja oli 406, perusmuotoisia 40 653 ja suppeita 35 289. Näiden lisäksi rekisterin kautta tehtiin liitoksia voimassaoleviin henkilöturvallisuusselvityksiin yhteensä 20 681.

Virasto teki viime vuonna automatisoituja rekisteritarkastuksia enemmän kuin aiemmin. Tämän ansiosta turvallisuusselvitysmenettelyiden käsittelyajat pysyivät hyvin palvelulupauksen (35 päivää) sisällä.

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset nousivat edellisvuoden 7,6 milj. eurosta 8,3 milj. euroon. Erilliskustannusten nousu johtui erityisesti henkilöresurssin kustannusten kasvusta. Turvallisuusselvitysrekisterin kustannukset jyvitettiin maksulliseen ja maksuttomaan toimintaan käytetyn työajan suhteessa.

12.6.2023

Vuonna 2022 suullisia asiantuntijataustoitoksia pidettiin 326. Lukumäärä kasvoi edelliseen vuoteen nähden toimintaympäristön muutoksen ja koronarajoitusten poistumisen myötä, ja vastasi nyt koronarajoituksia edeltävää tasoa. Myös kirjallisten raporttien määrä nousi hieman verrattuna viime vuoteen (123 vuonna 2022 ja 113 vuonna 2021). Lisäksi kertomusvuonna annettiin maahanmuuttovirastolle useita Suojelupoliisin lausuntoja, joita Maahanmuuttovirasto käytti päätöksiensä tukena.

Virasto toteutti vuonna 2022 kansalaiskyselyn. Kansalaisten luottamus suojelupoliisiin on pysynyt todella korkealla, 91% suomalaisista sanoo luottavansa suojelupoliisiin joko paljon tai melko paljon (vuonna 2021 89%, 2020 91%).

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suojelupoliisille asetettiin vuodelle 2022 seuraavat henkilöstövoimavarojen hallintaa koskevat tulostavoitteet:

- Varmistetaan ja edistetään sekä henkilöstön että asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.
- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Virasto saavutti tavoitteensa.

Henkilöstön tyytyväisyyttä on mitattu valtion työtyytyväisyyskyselyllä (VMBaro) syyskuudella 2022. Suojelupoliisin kokonaistulos 3,68 laski hieman aikaisemmasta (3,73 vuonna 2020).

Suojelupoliisin vuonna 2022 valmistuneella yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämissuunnitelman toimenpiteillä on pyritty vahvistamaan häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinnan malleja sekä niihin ja tasa-arvoon liittyvää tietoisuutta ja osaamista. Lisäksi viraston vuosittaisiin kehityskeskusteluihin lisättiin omaksi tehtäväksi keskustella epäasiallisen käyttäytymiseen, häirintään ja syrjintään liittyvistä asioiden hallinnasta pohjautuen viraston ohjeeseen ”*Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinta Suojelupoliisissa*”.

Suojelupoliisin koulutustoiminnan painopiste oli vuonna 2022 henkilöstön ammatillisen osaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä. Sillä on merkitystä myös siviilitiedustelukyvyyden kehittämisessä.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Suojelupoliisin tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään riittävän ja luotettavan kuvan viraston toiminnasta.

Suojelupoliisin tulee kiinnittää vuodelta 2023 annettavassa tilinpäätöksessä huomioita toimintakertomuksessa tietojen analysointiin. Esimerkiksi tuotettujen suoritteiden ja julkishyödykkeiden määrän ja laadun suhdetta käytettyihin resursseihin sekä toiminnan vaikuttavuuden suhdetta käytettyihin resursseihin.

12.6.2023

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Suojelupoliisin toimintaa ja vaikuttavuutta kuvaavien mittareiden kehittämistyötä tulee edelleen jatkaa yhteistyössä sisäministeriön kanssa. Mittareiden kehittäminen tukee sekä ministeriön ohjausta, että viraston omaa johtamistoimintaa sekä kykyä arvioida toiminnan onnistumista. Mittareiden kehittämistyön yhteydessä tulee huomioida myös suojelupoliisin toimintaa koskevien tietojen julkinen esittäminen tavalla, joka ei vaaranna tiedustelutoimintaa.

Suojelupoliisin riskienarviointi vaatii edelleen kehittämistä. Suojelupoliisi ei ole kertomusvuonna kaikilta osin raportoinut viraston kriittisiä riskejä sisäministeriön riskienhallintapolitiikan mukaisella yksityiskohtaisella tasolla. Viraston riskitieto on yksityiskohdiltaan korkealle luokiteltua.

Suojelupoliisin talouden tilannekuvan ja ennakkoinnin parantamiseksi viraston tulee kehittää ja laatia yhteistyössä sisäministeriön kanssa taloutta kuvaavat mittarit osaksi tulossopimusta tai käynnissä olevaa mittarityötä.

Suojelupoliisi uuden toimitilan aikataulun, hankintojen ja kustannusten seurannan tilannekuva tulee päivittää säännöllisesti huomioiden riskienhallintapolitiikan mukaiset velvoitteet. Sisäministeriö tulee pitää ajan tasalla hankkeen etenemisestä ja siihen liittyvistä muista tarpeellisista seikoista, kuten mahdollisista kustannusnouduista.

Suojelupoliisin tulee kiinnittää jatkossakin huomiota henkilöstön hyvinvoinnin panostamiseen etenkin huomioiden viraston toiminnan ja rakenteiden kehittäminen. Henkilöstön kokonaisvaltaista hyvinvointia ja jaksamista tulee arvioida säännöllisesti järjestettävien kyselyin toteuttamalla seurantakysely vuoden 2021 kyselyyn epäasiallisesta käyttäytymisestä, häirinnästä ja syrjinnästä vuoden 2024 loppuun mennessä.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Suojelupoliisin kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulosohjausprosessia (STOM) sekä valtionhallinnon yhteisiä kehittämislinjauksia. Erityiseksi painopisteeksi otetaan yhteisen tilannekuvan luominen suojelupoliisin talouden ja talousprosessien osalta. Sisäministeriö osallistuu aktiivisesti mittareiden kehittämiseen yhteistyössä suojelupoliisin kanssa.

Ministeriö varmistaa riittävän tiedonkulun ministeriön ja suojelupoliisin välillä jatkamalla säännöllisiä tapaamisia suojelupoliisin johdon sekä asiantuntijoiden kanssa, erityisesti painopisteiksi valittujen teemojen osalta.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

12.6.2023

Jakelu	Suojelupoliisi
Tiedoksi	Valtiovarainministeriö Valtiontalouden tarkastusvirasto Valtiokonttori Sisäministerin erityisavustajat Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö

Rajavartiolaitos

Sisäministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Rajavartiolaitoksen* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Rajavartiolaitoksen vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Rajavartiolaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja toiminnallinen tuloksellisuus paranasivat vuonna 2022 verrattuna kahteen edelliseen vuoteen huolimatta poikkeuksellisenä jatkuneesta turvallisuustilanteesta ja rajanylitysliikenteeseen vaikuttaneista maahantulon rajoituksista. Myös toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus paranasivat edellisestä vuodesta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina ovat rajaturvallisuus, turvallisuus merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus ja puolustusvalmius. Toiminnallaan Rajavartiolaitos estää valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämistä annettujen säännösten rikkomista ja rajat ylittävistä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvia uhkia. Rajavartiolaitos torjuu rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistaa rajanylitysten turvallisuuden ja sujuvuuden.

Rajavartiolaitos on Suomen johtava rannikkovartiostotoimintojen toteuttaja. Meriturvallisuuden yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteen mukaan Suomen meripelastusjärjestelmä on luotettava. Rajavartiolaitoksen johtamis- ja toimintavalmius merellisiin monialaonnettomuuksiin on välitön. Rajavartiolaitos edistää merellisen ympäristön suojelua.

12.6.2023

Alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävissä Rajavartiolaitoksella on hyvä toimintakyky yhteiskunnan turvaamiseksi kaikissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Rajavartiolaitoksella on hyvä valmius alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen ja valtakunnan puolustamiseen.

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaava indeksi vuonna 2022 oli 96,4 (2021: 93,4). Indeksiluvun paraneminen kuvaa sitä, että Rajavartiolaitoksen vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus paranivat.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Rajavartiolaitokselle asetettiin vuodelle 2022 mm. seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Suomen rajavalvonta on uskottavaa. Luvattomat rajanylitykset, rajat ylittävä rikollisuus ja muu laitton toiminta paljastetaan ja luvattomat rajanylittäjät otetaan kiinni.
- Meripelastustoiminnan hätätilanteisiin ja ympäristövahinkoihin osoitetaan viipymättä vaikuttavaa apua.
- Rajavartiolaitoksen valmius ja suorituskyky vastaavat tehtäviä ja toimintaympäristön vaatimuksia. Varaudutaan määrätietoisesti hybrdivaikuttamiseen itärajalla ja merellä.
- Rajavartiolaitos kykenee havaitsemaan ja vaikuttamaan tilanteisiin, jotka uhkaavat alueellista koskemattomuutta.
- Rajavartiolaitoksen toiminta ja näkyvyys lisäävät turvallisuutta ja turvallisuuspalvelujen saatavuus on hyvä.
- Ilmastonmuutoksen torjumiseksi hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2027 mennessä (vuoden 2018 tasosta).

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Rajavartiolaitoksen vaikuttavuuden indeksi vuonna 2022 oli 99,7 (2021: 98,9). Rajavartiolaitos ylitti vuodelle 2022 asetetun tavoitearvon. Indeksiluvun paraneminen kuvaa sitä, että Rajavartiolaitoksen vaikuttavuus rajaturvallisuuden osa-alueella parani ja pysyi edellisen vuoden tasolla meriturvallisuuden ja alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen osa-alueilla. Myös Rajavartiolaitoksen kustannusvastaavuuden indeksi nousi edellisestä vuodesta ollen 88,7 (2021: 80,4).

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Rajavartiolaitos saavutti tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevat tavoitteensa.

Tuottavuuden ja taloudellisuuden indeksiluvut kasvoivat edellisestä vuodesta. Rajavartiolaitoksen tuottavuus kasvoi, koska tuloksellisuuden laskennassa seurattavia painotettuja suoritteita syntyi enemmän samalla kun sisärajavalvonnan vuoksi vuonna 2021 määräajaksi palkatun henkilöstön vaikutuksesta nousseet henkilötövuodet laskivat vuonna 2022. Myös taloudellisuus parani, vaikka Rajavartiolaitokselle osoitetut määrärahat lisääntyivät edellisestä vuodesta ja suunnitellusta, sillä määrärahoilla saatiin aikaan enemmän suoritteita.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

12.6.2023

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Laatu ja palvelukykyindeksi nousivat edellisestä vuodesta (2022: 99,7; 2021: 98,9). Tuloksellisuuden laskennassa seurattavat painotetut suoritteet lisääntyivät merkittävästi edellisestä vuodesta (146 940 000 kpl, 2021: 130 455 000 kpl). Eri vaikuttavuuden osa-alueilla seurattut tuotokset lisääntyivät tai pysyivät samalla tasolla aiempiin vuosiin verrattuna. Partiointi (h) väheni johtuen päättyneestä sisärajavallonnasta. Rajatarkastusten määrä lähti maltilliseen nousuun huolimatta Valtioneuvoston tekemästä Venäjän kansalaisten maahantulon rajoittamisesta kansainvälisten suhteiden turvaamiseksi.

Meripelastustehtävät ja pelastettujen henkilöiden määrät laskivat. Syynä laskuun on vähentynyt vesiliikenteen määrä. Havaittuja alusöljypäästötapauksia oli vähemmän. Samalla Rajavartiolaitos on kyennyt lisäämään ympäristövahinkojen torjuntavalmiusvuorokausia.

Alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen alalla Rajavartiolaitos lisäsi merkittävästi henkilöstön koulutusvuorokausia ja kertausharjoituksia sekä sotilaallisen maanpuolustuksen koulutustilaisuuksia.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rajavartiolaitokselle asetettiin vuodelle 2022 henkilöstövoimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyvänä toiminnallisena tulostavoitteena:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön ja konsernistategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteet osittain.

Rajavartiolaitoksen henkilöstö on täyttänyt tehtävänsä hyvin ja sitoutuneesti, edelleen vuonna 2022 jatkuneista poikkeuksellisista ajoista huolimatta. Rajavartiolaitoksen henkisiä voimavaroja koskevia tavoitteita on asetettu talousarviossa. Rajavartiolaitos ei saavuttanut talousarviossa asetettuja numeerisia tavoitteita. Kuitenkin Rajavartiolaitoksen henkilöstörakenne ja henkilöstön osaaminen saatiin pidettyä tehtävien edellyttämällä tasolla.

Henkilötyövuodet jäivät hieman asetetusta tavoitteesta 2 900 ollen 2 894 henkilötyövuotta. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi kuten kaikkialla valtion hallinnossa. Henkilötyövuotta kohden poissaolopäiviä kertyi 9,7 työpäivää. Suurimmat poissaolosyyt olivat korona ja hengitystie-elinsairaudet, jotka yhteensä muodostivat 76 % kaikista poissaolosyistä. Vuonna 2022 toteutetussa henkilöstötutkimuksessa työtyytyväisyyttä kuvaava tunnusluku oli 3,66. Tunnusluvun arvo nousi hieman, mutta jäi talousarviossa asetetusta tavoitteesta 3,8. Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen -kokonaisuuden arvo VM-Baro -kyselyssä oli 3,51. Koulutukseen käytetyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Rajavartiolaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

12.6.2023

Rajavartiolaitoksen tuloksellisuuden laskentajärjestelmää on kehitetty johdonmukaisesti toiminnassa ja ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Vuonna 2022 tuloksellisuuden laskentajärjestelmään on tehty muutos, jossa Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden laskentaperustetta muutettiin siten, että vaikuttavuuden painoarvoa kasvatettiin (70 % painoarvo) ja kustannusvaikuttavuuden laskettiin (30 % painoarvo). Vuoteen 2021 saakka vaikuttavuudella ja kustannusvaikuttavuudella oli yhtä suuri painoarvo. Painoarvon muutokset on lasketettu takautuvasti vuoden 2021 ja 2020 toteumalukuihin ja vuoden 2022 suunnitelmalukuihin vertailtavuuden mahdollistamiseksi. Muutoksella Rajavartiolaitos on kyennyt säilyttämään laskentajärjestelmän vertailtavuuden tilanteessa, jossa yleinen kustannustason nousu vaikuttaa merkittävästi viranomaisten toimintaan. Järjestelmän kehittämisessä on vuonna 2022 myös huomioitu tilanne, jossa sisärajavaikuttavuus on palautettu pidemmäksi ajaksi, jolloin tällä on merkittäviä vaikutuksia Rajavartiolaitoksen toiminnan kohdistumiseen ja kustannusten syntymiseen.

Sovellettu tuloksellisuuden laskentajärjestelmä huomioi kattavasti Rajavartiolaitoksen monialaiset tehtävät ja mahdollistaa toiminnan arvioinnin laadullisten ja määrällisten mittareiden avulla. Tuloksellisuuden raportointi tunnuslukuineen yhdistettynä laadullisiin selvityksiin mahdollistaa talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisen kirjanpitoyksikön tilinpäätökseltä vaadittavan toiminnallisen tuloksellisuuden raportoinnin.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rajavartiolaitos jatkaa käynnissä olevia kahden ulkovartiolaivan ja kahden valvontalentokoneen, itärajan esteaidan sekä maa- ja merirajojen teknistä valvontajärjestelmää koskevia kehittämishankkeita suunnittelukaudella. Uudet strategiset suorituskyvyt auttavat tehostamaan Rajavartiolaitoksen toimintaa normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Rajavartiolaitoksen henkilöstöresursseja kasvatetaan 3000 henkilötyövuoden tasolle. Maahantulorajoitusten jatkuessa itärajan rajanylitysliikenteen pysyy matalalla tasolla, jolloin rajaturvallisuuden vaikuttavuus laskenee. Rajavartiolaitos kohdistaa voimavarojaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaisesti aiempaa enemmän rajojen valvontaan.

Kasvatavat toimitilakulut ja operatiivisten tietojärjestelmien kulut pakottavat suunnittelu-kaudella tarkastelemaan toiminnan ja talouden sopeuttamista, jos lisärahoitusta ei osoiteta. Toiminnan sopeuttamisella olisi vaikutuksia Rajavartiolaitoksen vaikuttavuuteen ja toiminnan tuloksellisuuteen.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Rajavartiolaitoksen kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulosohjausprosessia (STOM) sekä valtionhallinnon yhteisiä kehittämislinjauksia. Sisäministeriö jatkaa Rajavartiolaitoksen pitkän aikavälin resurssien turvaamista. Uuden hallituksen hallitusohjelman tavoitteet ja toimintaympäristön muuttunut turvallisuustilanne huomioidaan toiminnassa.

Rajavartiolaitoksen tuloksellisuutta ja toimintaa tarkastellaan ja siitä raportoidaan säännöllisesti sisäministeriön ja Rajavartiolaitoksen johdon välisissä sekä sisäasiainhallinnon tulosohjausprosessin mukaisissa tapaamisissa ja neuvotteluissa.

12.6.2023

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Jakelu Rajavartiolaitos
Tiedoksi Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
Sisäministeriön rajavartio-osasto